A 2 760
131524
554/97

AUREL IORGULESCU

PROSTITUATA

(ROMAN)

BIBLIOTECA CENTRALĂ
* București *

BUCUREȘTI

TIPOGR. VOCEA INVĂȚĂTORILOR, GRIVIȚEI, 100.

1899

Prețul 2 lei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

134944
N-62/R.T.-1897 900

INAINTE CUVÎNT

Jubite cititor,

Dacă îmĭ veĭ face cinstea, ca să 'mĭ citeştĭ scrierea, veĭ găsi într'ânsa, o fată frumósă ca o zeiță, cu ochiĭ albaştri şi părul blond. o fată pe care o chémă Maria. Veĭ maĭ găsi şi un tênăr deştept, mlădios şi încântător. Veĭ maĭ găsi încă şi un tênăr pipernicit şi slab, un tênăr cu sentiment şi talent: un poet; iar la tot pasul veĭ întâlni pe M-me Dorneanu nevasta unuĭ fost prefect, pe D-na Ionescu actualmente soţiea unuĭ Primar,—o femeie ambițiósă şi vanitósă,—pe D-na Florescu, o văduvă sulimenită, cu nervii tociți şi care căută să fie atrăgătóre ş. a. m.

Tânărul mlădios se numeşte George şi e fecior de bană gata, leneş şi plin

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

de pasiuni. Neputênd să cîştige un titlu prin silinţa la învĕţătură, s'a dus în Bruxelles să capete cu parale, cea ce n'a putut să câştige aicĭ cu munca. Dupe ce revine în Patrie întâlnesce pe Maria,—fecióra cu înfăţişare de zînă, dar fără o educaţiune îndestulătóre, fórte nehotărîtă şi lipsită de cea mai mică doză de voinţă în tóte actele eĭ. Citind doue sau treĭ romane, când nu avea încă terenul preparat pentru acésta, ea îşĭ făureşte în minte un viitor fericit şi sigur, neputând să prevadă mai profund realitatea lucrurilor! In zadar are de prietenă pe Smaranda, o fétă cum trebue să fie, inteligentă şi cultă, căcĭ este mai apropiată la idei, cu o altă prietenă a eĭ Anna, care are acelaş caracter, de şi un temperament mai rezistent. Şi apoĭ pildele pe carĭ le observă şi prilejul pe care 'l are la îndemână, în societatea cea viciată, *o fac să lunece din ce în ce, pe panta cea mult povîrnită a viţiului. Patimile vinovate, năravul cel rĕŭ şi stricăciunea sufletului înfigându-ĭ fierul lor roşu în inimă, o târăsc tot mai jos pe scara perdĕreĭ, până ce în pulberea*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

drumului mare îi aştern pat de veşnică odihnă, şi pe trupul ei cel pângărit şi putred îi însémnă osânda cea fără îndurare a batjocurei şi păcatul!

De şi din inspiraţiune, nu am lucrat acest roman—dacă voiţi să-i dic —de cât numai pentru a arăta că luxul stărei materiale şi ambiţia aŭ făcut într'un grad însemnat obiectul preocupărilor Marieĭ şi că rănutatea ei nu trebue să se privéscă cu ochiŭ de dispreţ, ci cu milă, vĕdĕnd că capriciul şi tovărăşia unuĭ mijloc rĕŭ aŭ aruncat'o în acea nenorocire, transformându-i onórea—care consta din buna opiniune pe care o avea despre dânsa lumea, —transformându-i onórea, într'un nume înjositor şi de batjocură: Prostituată!

Dar pot eŭ să mai discut un subiect aşa de important?

Tocmaĭ deosebita luĭ importanţă îmĭ inspiră mie acum o ast-fel de sfială în cât mĕ face să simţesc trebuinţa, ca să 'ţi cer binevoitórea indulgenţă, ca să mai spun încă donc cuvinte: Pe toată ḑina se observă, că ómeniĭ necunoscuţi şi de jos se înalţă de o dată la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

la bogăție și alții din bună starc cad și ajung pe neașteptate în mizerie.

In ast-fel de timpuri trăi mama Marieĭ când la ordinea zileĭ crau numaĭ vorbele late și promisiunile falșe! atîtea împrejurări carĭ ne îndreptățesc și ne impun óre-cum un fel de milă pentru acéstă ființă cădută și un fel de rĕsvrătire împotriva causelor carĭ aŭ adus-o aci. Căci e în interesul progresuluĭ și al civilisațiuneĭ să ne deprindem a dobândi forța necesară pentru a lupta în viéță, nelăsându-ne conduși de instinctele inerente naturei nóstre explicându-ne tóte poftirile și câștigând a le stăpâni, căutând isvorul și resursele fie-căreia!

Omul fiind produsul societățeĭ din care face parte, corespunde cu legea pe care acésta-o creéză și se deprinde a lucra potrivit învĕțăturilor dânseĭ, îmbolnăvindu-se moralicește și pierind înainte de vreme când atmosfera ce'l înconjóră este viciată 'l-ar trebui o abnegațiune prea mare, o voință extremă și un caracter neclintit pentru a putea rezista tentațiunilor. Marieĭ însă'ĭ lipseaŭ tóte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

armele acestea, fiind doborâtă și învinsă pe nesimțite, neputând să se sustragă de la imperiul caracterului ce s'a format în ea însăși, prin participarea la viața socială. Binele și rĕul, virtutea și viținl sunt ideĭ necesare carĭ trebuesc să se arate în fie care capitole ca să demonstreze că tendința, pentru realizarea plăcerilor, nu e de cât o pornire spre drumul, în care întâmpină maĭ puține obstacole, o adaptație la mediul în care trăesce. Subiectul este prea important fiind vorba de cinstea și viéța unor ființe și sciŭ bine că mĕ expun, când voesc să arăt un lucru atât de îngrozitor! Obiectul de față nu este un studiŭ, nu analizez nicĭ un element și nicĭ nu este o lucrare prea sugestivă prin formă, ci este numaĭ o încercare, de lucru greŭ însă, dar pentru că și lucrurile grele se încércă, eŭ întreprind acest lucru greŭ *pentru lume, lăsând la o parte orĭ-ce temere, fără a face vorbă, fără a mĕ uita la primejdia ce mĕ amenință, împins de dorința de a lupta, cu tóte că neajunsurile și primejdia e vĕdută; însă nu întru cu răcĕlă și lene, ci cu sârguință și*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

focul ce reclamă dorința mea și încrederea de care mĕ ajută prietenia ta. Scrierea mea, ce nu este absolut corectată, este, pot dice, o icónă ștérsă, pentru că trec prea repede prin fulguritele emoțiunĭ, este numaĭ, o impresiune sumară cu care generositatea ta, va vedea că purtarea omenéscă, se modifică în presența diferitelor impresiunĭ ce primim în contact cu lumea și cu diferitele mediurĭ sociale în care trăim, cu civilisațiunea și cu educațiunea. Numaĭ sciința unită cu morala va isbuti să scape mintea omenéscă de atâtea prejudiciĭ și hipoteze ce o neliniștesc. Moralitatea trebue să resulte din facilitatea mijlócelor de existență și din realisarea acestor mijlóce.

Asemuind moralitatea și educațiunea cu nisce figurĭ geometrice, cer a se recunósce paralelismul liniilor și figurilor ce ne staŭ înainte. Personagiile din scrierea de maĭ la vale, exista și aŭ existat pretutindenĭ. Maria este într'adevĕr, George din nenorocire ne rĕsare maĭ la tóte rĕspânțiile, pe D-na Ionescu și pe soțul că 'ĭ veĭ găsi în tot locul. Cu tóte acestea mărturisesc, că acéstă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

întâmplare de şi veche şi cunoscută, de ceĭ maĭ mulţĭ, pórtă pecetea noutăţeĭ şi interesuluĭ!

Totul fiind curios, rar şi plin de împrejurărĭ, uimeşte şi atrage, pe cel ce le citesce. Sincronica gândireĭ, scriereĭ şi întrebările nu cred să apară defectuósă, căcĭ nu împedică pricepérea, nefiind nicĭ o dată lungĭ. In faţa problemeĭ, e de ajuns să ne reamintim situaţiunile cunoscute, carĭ vor corespunde unor asociaţiunĭ de ideĭ, pe carĭ le vor reproduce, mijlocit, cuvintele frumóse şi propoziţiunile clare şi alese. Veĭ găsi multe greşelĭ, dar scurtimea acţiuneĭ, să nu mi se atribue ca o greşélă: sunt conscient de acésta, însă 'mĭ place să fiĭ concis.

Reese din ce este scris maĭ la vale, că Maria a putut să fie atrasă fórte uşor, de către un tênăr, lipsit de orĭ-ce capital intelectual şi că a despreţuit pe altul educat şi de sentiment? Daca reese, acésta 'mĭ este intenţiunea! Nefiind un maestru, sînt dator să îţĭ mulţumesc, din inimă, décă 'mĭ veĭ face o primire, de nu căldurósă, cel puţin sinceră.

AUREL IORGULESCU

1899, Martie Bucuresci

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

I

Pe la sfârșitul iernei, în 25 ale lunei Ianuare, într'un oraș de provincie, pe la orele șeapte și jumătate seara — la o casă modestă clădită, aprópe de marginea orașului, prin geamurile unei ferești, ale căreĭ transperante nu fusesceră tocmaĭ în destul lăsate, se vedeaŭ două fete tinere, stând de vorbă pe un pat, așezat în partea dreaptă a odăiĭ, lângă perete. In partea opusă și în perete era o oglindă mare, iar pe masa de desuptul oglinḑiĭ două cărțĭ, o călimară, hârtie și un condeĭ; la capetele meseĭ, de ambele părțĭ, două ghirlande cu florĭ artificiale. Intre ghirlande, drept la mijloc, pe un carton, îmbrăcat în fel de fel de hârtiĭ subțirĭ, lampa 'șĭ arunca razele eĭ luminóse, peste cele două prietene de pe pat, dintre cari una, era aprópe desbrăcată.

Ceasornicul din camera de alăturĭ bătu: opt ore. Ușa camereĭ se des-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

chise și capul uneĭ femeĭ bătrâne, se arătă strigând: Dar ce facĭ Mario? nicĭ până acum, nu te aĭ îmbrăcat! M-me Dorneanu mi-a spus, că ar vrea să fiĭ tu cea dintâĭ, care să viĭ la balul de astă seară; căcĭ vrea să te încerce cum sciĭ să cânțĭ la piano... și capul retrăgêndu-se, ușa se închise la loc. Aide să mĕ îmbrac Smarando—dise fata cea desbrăcată, către prietena sa, apucând'o de mână. — Dar nu sciŭ ce am, că nu 'mĭ vine să merg. Nu știŭ de ce! In seara asta e întâia oară când merg la bal. Astă tómnă când m'am retras de la școlă, am fost cu mama la D-na Perieșeanu, iar mama ca să 'mĭ arate talentul, mĕ puse să cânt la piano. La început eŭ din modestie nu voiam, dar maĭ în urmă, vĕdêndu insistențele Dómneĭ Periceanu — o pasionată dupĕ muzică și maĭ cu seamă după piano, cânta-ĭ „Nunta Țĕrănéscă", atâta fu de ajuns, ca să intru sub pielea D-neĭ Periceanu, care rugă pe mama, să mĕ aducă maĭ des pe la dânsa, lăudându-mĕ, în acelaș timp, spunêndu că am o fórte mare ușurință la cântat, și că degetele 'mĭ lunecă așa de ușor pe clapele pianuluĭ, cum

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nu a mai vĕzut, la nicĭ o altă fată din tot oraşul, prezicêndu-mĭ că dupe mai mult éxerciţiŭ şi intrând la conservator, voiŭ ajunge artistă. Douĕ sĕptĕmînĭ, după aceia am fost iar la D-na Pericţeanu şi era la dânsa lume multă între care şi D-na Dorneanu, D-na Ionescu şi poetul Alexandru Stoenescu. D-na Pericţeanu mĕ recomandă la toţĭ de faţă, lăudându-mĭ încă o dată, uşurinţa şi dibăcia cu care cânt. Atunci toţĭ, aprópe într'un glas, mĕ rugară să cânt ceva; iar D-na Ionescu şi D-l Alexandru Stoenescu adăogă, să cânt — daca se póte — o bucată clasică. După multe insistenţe, am cântat o bucată din superba operă Trovatore. Dupe ce terminaĭ, care mai de care a început să 'mĭ facă fel de fel de elogiurĭ, iar poetul mĕ asemăna cu Astarte şi cu numaĭ ştiŭ care stea din Paris. Eŭ am mulţumit, cu modestica ce mĕ caracterizează. Poetul mi-a promis că o să 'mĭ facă o odă... Apropo, cunoscĭ pe poetul Stoenescu? E un tênăr ciudat de tot: slab, cu obrajiĭ paliziĭ, cu un pĕr lung, lung de tot, aprópe până la gât. Poartă un sacoŭ măsliniŭ şi o cravată fâşie, négră. E

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nostim de tot când vorbesce, și e fórte fericit când cine-va 'l ascultă cu atenție. Mi-a dat și mie o carte cu poeziĭ de-ale luĭ... uite-o colo pe masă. Citesc fel de fel de versurĭ, în care se amestecă iubirea ce o are pentru Elvira, Smaralda, Alma și numaĭ șciŭ câte nume și iubite o fi avênd; el le iubesce pe toate, maĭ cu acciaș pasiune. Una este cu părul blond și ochi albaștri, alta numaĭ cu ochĭ albaștri, dar cu părul negru, alta cu obrazul sculptat, alta cu nasul subțire, alta cu nas aquilin, cu brațe de marmură, cu ochĭ de scântee și rumene buze. Mi se pare aprópe caraghios tênărul acesta! Aud că diseară o să fie și dênsul la balul dat de M-me Dorneanu.

— A da! va fi și dênsul și va maĭ fi și un tênăr sosit de astă toamnă numaĭ, în orașul nostru. Un student în drept la Universitatea din Bruxelles, fiul D-neĭ Ionescu: George, care a fost trimis acum treĭ anĭ în străinătate, ca să 'și ia bacalaureatul. Maĭ are să dea un examen și în urmă ia licența. De alt-fel la înfățișare este plăcut, l'am vĕdut chiar dupe o sĕptĕmână, de când sosise din Bruxelles, căcĭ dăduse D-na Ionescu o serată, la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

care am fost învitată şi eŭ. După ce şi-a luat diploma de bacalaureat George porni spre ţéră — oraşul sĕŭ natal ’l deschidea porţile, familia luĭ bogată ’l aştepta cu nerăbdare, întreaga societate ’ĭ lăuda meritele la învĕţătură, inteligenţa şi spiritul. De altfel nu ḑic că nu e băiat nostim şi elegant; dar mie nu’mĭ place, e cam mândru. In acest moment uşa se întredeschise din noŭ, ivindu-se capul bătrâncĕĭ: Dar ce tot faceţĭ acolo bre! sunt opt jumătate — Aide mamă, nu ne tot cicăli, că mĕ îmbrac acuma, rĕspunse Maria, încheindu-şĭ corsetul şi rugând pe prietena şi verişora eĭ, să’ĭ strîngă şireturile. Acésta, pe cînd înoda şnurul ’ĭ şoptea: ce corp frumos aĭ tu Mario! Ce şolduri, ce gât alb şi părul tĕŭ ce des e şi blond! Intocmaĭ aşa o descriere de corp, am, citit într’o poezie. Cealaltă, involuntar ’şĭ ridică ochiĭ melancolicĭ, privindu-se în oglindă: era încredinţată că verişóra nu mințea. Cea dintâĭ vĕḑând’o ast-fel în glumă, ĭĭ zise. Ia spune Mario, aĭ iubit vre-o dată? orĭ maĭ bine, ţi-a declarat până acum cine-va amor? căcĭ o fată frumósă ca tine, nu cred să nu aibă adoratorĭ; ştiŭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

că bărbaților le place un fisic agreabil, un corp bine desenat; în acésta li se resumă plăcerea.

— Ce nebună ești Smarando, că mĕ întrebĭ ast-fel de lucrurĭ! Nu mi s'a întâmplat nicĭ o dată, dar fiĭ sigură, că chiar de mi-ar declara cineva, eŭ n'aș primi.

— De! nu se știe! Aĭ auḑit că Anna, cea maĭ bună prietenă a ta din copilărie, a fugit cu Lazăr Niculescu, vorba aceia: când eștĭ închisă între patru ziduri fără nicĭ o portiță, maĭ spargĭ și zidul... și apoĭ stările sufletescĭ sunt schimbătóre ca și zilele, maĭ cu seamă în această vârstă, când nu poțĭ să prevezĭ durerea, dar când veĭ ajunge la o vêrstă maĭ cóptă, rolul ți se va schimba și nu'ți va maĭ veni să rîzĭ de toate lucrurile. Veselia și naivitateat a 'mĭ face bine când trăeștĭ lângă mine și este chiar bine când laș viața să se scurgă veselă, fără vre un gând ascuns și când tot ce aĭ în inimă să aĭ și în față; firește că sunt ființe, carĭ rĕmân în copilărie toata viéța și pe carĭ nu le-a atins aripa fatalităței; pentru carĭ nu există durere și cărora le este deschis un orizont plin de făgăduințe, de dra

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

goste și de fericiri. Ce bine ar fi că să fii și tu din aceste naturi alese; să nu desfaci înțelesul lucrurilor și să te mulțumești numai cu suprafața lor dulce și amăgitóre.

— Dar de când te-ai făcut așa de filosófă Smarand'o? Vorbești și dai sfaturi ca și o femeie încercată.

— De multe ori citirea e tot ca și experiența; eŭ una sunt pasionată după cărți literare, citesc romane, Nuvele, studii filosofice, și mai cu sémă poezii. Mie poetul uscățiv de care 'mi ai vorbit și pe care cum véd, 'l desprețuesci, mie 'mi place. Volumul séŭ de poezii 'l știŭ aprópe pe din afară, iacă nisce versuri dintr'o poezie, al cărui titlu este „Unei copile!

Copilă cu ochi umeḑi și cu obrazul alb
Cu zâmbetul pe buze, ascultă: sunt ființe
La care viitorul cu orizont ros-alb —
Surâde fórte darnic, plin de făgăduințe!

întocmai dupe cum ți-am spus și eŭ în proză și cu mai multe cuvinte.

— Dar despre Anna ce ḑicei că a fugit cu... cu cine? N'am mai véḑut'o de mult.

— Anna ta, într'o bună ḑi, a plecat și nu s'a mai auḑit de dênsa. Am

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

socotiţ că o să fie ca o eclipsă trecătóre, că o va tenta nevoia uneĭ mărturisirĭ, ne va scri şi, maĭ cu sémă ţie, care 'ĭ creaĭ cea maĭ bună prietenă. Dar de geaba, vĕd că tu nu şciĭ nimic, maĭ rĕŭ de cât mine. Eŭ tot şciŭ ceva „Duminică“ aḑĭ o săptămână, am auḑit că ea a fugit cu Lazăr Niculescu, profesor de matematicĭ la gymnasiul local, care a fost transferat în Bucureşti. Anna era fórte dibace în a ascunde tainele sufletuluĭ. Aprópe nimenĭ nu şcia de legăturile de dragoste ce 'existaŭ între dânsa şi profesor, un om fără caracter şi fără inimă, un filfison cu protecţie şi cu parale. Ea— suflet naiv, a crezut că cu un tovarăş deştept şi bogat póte să trăiască fericită. Se ḑice că mama Anneĭ ar fi aflat de dragostea eĭ, dar erea prea târziŭ, căcĭ după cum spunea dânsa, dacă ar fi ştiut puţin maĭ din nainte „nu-'ĭ permitea în ruptul capuluĭ ca ea, fată de familie să se încurce, cu un asemenea bărbat depravat, beţiv şi cartofor.

Mumă-sa 'ĭ găsise chiar o partidă bună, mătuşile uneltiseră miĭ de intrigĭ ca să înduplece pe fată să'l

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

lase, de câte-orĭ o întâlnea ’ĭ făcea morală.... ea însă a rezistat; Lazăr Niculescu crease în jurul eĭ o atmosferă îmbătătóre de dragoste și ce-ĭ păsa eĭ de trecutul luĭ puțin faimos; De alt-minterea așa și era: ce-ĭ păsa eĭ, dacă el nu-ĭ aducea nicĭ o daună în fericita dragoste? Fire rezistentă și răbdătóre Anna îndură tóte dojenele ce-ĭ se făceaŭ acasă.... până într’o ḑi, când era să se puie capăt uneĭ întâlnirĭ nocturne, dânsa care simțise lucrul acesta scrise un răvaș luĭ Niculescu și a doua ḑi aŭ fugit.

Sărmana Anna, nu se gândea că prin acésta, ’șĭ compromitea familia... dar n’apucă să ’șĭ sfârșească vorba, căcĭ pendula bătu de nouĕ orĭ și mama Marieĭ intră în cameră, întrerupându-le convorbirea, spunând că a sosit trăsura.....

După puțin timp, la pórtă se suiră într’o birje de piață o femeie în vârstă și douĕ fete tinere. Trăsura dispăru înspre strada din dreapta spre centrul orașuluĭ, unde era casa D-neĭ Dorneanu și unde era să fie *balul*.

Casele rămăsese în întunerec și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

numaĭ focul pe sfârșite, ce pălpâia în sobă cu o lumină perdută, arăța d'asupra ușeĭ o icónă mare înconjurată de alte două icóne maĭ micĭ.

In camera de alăturĭ pe masa rotundă din mijloc, era o Narghilea și lângă feréstră *sofaua:* acésta era odaia de primire.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

II

Cine era Maria? O fetiță răsfățată. Până la etatea de 5 ani ea crescuse în belșug, în mijlocul iubirei și desmierdărilor a lor sei. Dorințele sale erau pe loc împlinite fără ca nimeni să se împotrivească drăgălașei copile, care drept răsplată sărea, țipa, fugea din odaie în odaie, prin curte și prin grădină de dimineața până seara, când obosită de alergări și sbenguituri adormea. La etatea de 5 ani însă, tatăl său muri — fată de oameni cum se cade, mumă-sa îi dete o educațiune óre-cum îngrijită, după ce a învățat clasele primare, la vêrsta de trei-spre-dece ani fu internată într'un pensionat din București, spre a'și complecta dosa instrucțiunei necesară unei domnișóre de societate. Aci stătu trei ani, timpul necesar pentru învățarea limbei franceze și pianului.

Acum mumă-sa, după ce se împrumută ipotecându-și casele la credit—ca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

să plătească anul din urmă pe ce o ținuse la pension, ne mai avênd cu ce să o întreție ca să mai urmeze cu învĕțătura, o luă pe lângă dânsa acasă, căznindu-se să o introducă, pe cât se putea, prin *familiĭ*, căcĭ după cum dicea dânsa, pentru *o fată*, e prea destulă învĕțătură aceia pe care o avea fata eĭ! Mama Marieĭ spera să-ĭ găsească o *partidă cum trebue*.

Dânsa gândea să-ĭ găsească un bărbat bun și încă chiar cu avere; căcĭ de multe orĭ frumusețea la o fată, face mai mult de cât zestrea și în adevĕr fata eĭ era fórte frumósă. Înaltă și mlădiósă, cu fața rotundă și albă, cu ochiĭ albaștriĭ și păr auriŭ. Iată în două rânduri fisionomia sa.

In Timpul ședereĭ la pensionat, cum era fată frumósă, colegele sale mai marĭ nu făceaŭ de cât o sărutaŭ cu foc pe pelița albă ca crinul, orĭ pe buzele rumene ca un boboc de trandafir, până și profesórele 'ĭ mângâiaŭ părul cel galben ca aurul: iar ea nu făcea alt-ceva de cât să 'și arate dinții cei albĭ ca mărgăritarul, printr'un surâs voios. Știința vieței nu îngrețoșe cu nimic pe Maria de 15 anĭ. Aripele năzu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

inţelor sale încă nu se întinseseră de cât până la citirea poeziilor. In anul din urmă de învăţătură însă, se ocupă mai mult cu citirea poesilor şi romanelor şi chiar, pot dice, ajunsese să le înţelégă până la órecare punct şi fiind-că nu avea tocmai o inteligenţă pătrunzătóre, nici o dată nu a atras'o vre o carte mai filosofică. Din Eminescu nu-i plăcea de cât Luceafărul, Călin şi Făt frumos. O ! Făt frumos ! In franţuzeşte citise numai câte-va poezii uşóre din Lamartine şi începuse un roman a lui Emile Zola. Acum după ce mumă-sa o luă de la şcólă şi împlinise deja sése-spre-dece ani, ea îşi petrecea de cele mai multe ori cea mai mare parte a dilelor citind romane ce-i aprindeau simţirile şi ce-i făcéu să-i sbóre mintea după lucruri fantastice.

De şi pênă acum nu înţelegea în de ajuns ce va să dică dragostea, totuşi ar fi dorit să aibă şi dânsa un Făt frumos care să vie s'o mângâie noaptea pe păr şi să-i vorbéscă lucruri aşa de frumóse cum dânsa citea în poveşti. Acum începuse să priceapă banalitatea ce o înconjura şi în atmosfera acéstă de viaţă stin-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

gheră . . . de singurătate, a început să simță un gol puternic în suflet, un gol ce din ce în ce se mărea mai mult. Maria avea o fire fórte nehotărîtă și-i lipsea cu totul energia.

Ocupațiunea ei zilnică afară de citirea romanelor, care se întîmpla mai adesea-ori seara, nu se mărginea de cât la brodat și la micî lucrurî de ale gospodărieî, la care mumă-sa niciî nu o lăsa să pue mâna, pe de o parte din marea dragoste ce o avea pentru dînsa, pe de altă parte pentru *noblețа familieî*.

De și nu avea de cât o singură servitóre, totuși nu voia ca fata dinseî cea frumósă, sĕ'și înegrésca mîinile carî trebuiaŭ să mânuésca clapele clavirului și carî eraŭ de o albéță extraordinară.

Ea presimțea că *fata eî* va ajunge să se mărite cu un bărbat bogat și că ast-fel prin căsătorie va găsi mijlocul de a'și continua viața în fericire. Câțî bărbațî bogațî nu aŭ luat în căsătorie fete frumóse fără niciî o zestre și câte fete nu a dus o viață fericită!

Așa gândea mama eî, pe când Maria în lungile nopțî de iarnă, tră-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

gînd masa, pe care punea lampa, lîngă pat și așeḑîndu-se într'o rînă, citea un roman în care spunea cum un prinț strein luase de nevastă o fată frumósă și săracă și că aŭ făcut o nuntă strălucită într'unul din palatele prințuluĭ și camera de joc era mobilată în stilul luĭ Henric al II-lea cu canapele și fotoluri cu spate drepte și tarĭ, îmbrăcate în catifea galbenă, cu perdele de mătase albă, cu oglinzĭ cât peretele, cu pervazurĭ aurite și mai în colț un piano de abanos masiv . . alăturea bufetul în cea mai mare curățenie și plin cu nenumărate bombóne servite pe tăvĭ de argint, cu prăjiturĭ delicióse, cu înghețate minunate și vinurĭ străine aduse din părțile cele mai îndepărtate ale lumeĭ.

Din cameră de toaletă îmbrăcată în catefea roșie, mireasa superbă, în rochea de mătase albă cu trenă lungă apărând în mijlocul, șirurilor de invitațĭ sosițĭ în cupeurĭ și în landaurĭ luxóse. Nimenea nu se putea abține de a admira trăsăturile corpuluĭ eĭ sculptural, pe care 'l scotea în relief rochia de matase fină, ce o făcea așa de seducătóre, în cât făceaŭ gelóse până și pe prietenele eĭ. Bărbațiĭ 'l

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

aduceaŭ omagiĭ nenumărate și pe când dânsa se vedea obiectul atâtor admirațiunĭ, orchestra intona cu o execuție minunată ariile cele maĭ frumóse....

Așa citea Maria, până când, genele se apropiaŭ una de alta, mâinele i se moleșeaŭ, iar cartea căzându-ĭ din mânĭ, o fura somnul, purtând'o pe aripĭ de visurĭ fericite. Une-orĭ în somn, i se îndeplinea aidoma cele ce citise și adese-orĭ se visa pe dânsa: mirésa încântătóre!

Când se scula dimineața capu 'ĭ era amețit...

Dorea ca aceea ce i se părea aevea să fie în adevĕr. Dorea... și 'șĭ făurise lângă dânsa un chip iubit de la care par'că auḑea vorbe calde și simțea adierea uneĭ respirărĭ ușóre, care ar fi putut să-ĭ dea fiorĭĭ uneĭ fericirĭ și 'l vedea, cum se lasă într-o supunere blândă; iar dânsa într'o amețéla lenește... *visa*.

O! De câte-orĭ nu a visat dânsa ast-fel!

Dar visul acesta de ar fi fost real, s'ar fi schimbat mult; căcĭ ar fi găsit în privirile iubituluĭ, în șóptele luĭ blânde, în mângâierele calde, ar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

fi găsit puterea de *viață*, care nu i s'ar fi părut banală cum o găsea acuma. Dar, cum ḑic, tóte acestea nu aŭ fost la început de cât visurĭ eterice, neluând nicĭ o dată întruparea reală. Ea rĕmânea și acum tot nedumerită în fața aspirațiunilor acestora, în jurul cărora se învârtea. Simțea o revoltă în suflet și apoĭ se afunda într'o durerósă tristeță și privirile i se perdeaŭ în zare... lucióse de lacrimĭ ca pentru o cucernică rugăciune. Il vedea răsărind în cale, ca o stea luminósă și atuncĭ ĭ dispăreaŭ tóte piedecele și nedumeririle de care se lovea până acum și revenea la gânduri mai limpedĭ. Displăcându-ĭ urâtul de prin prejur, inima chinuită i se înviora când se visa legănată într'o barcă pe un lac limpede, între munțĭ înalțĭ, departe de lumea acésta, alăturĭ cu un eroŭ din romane și când se deștepta din visul sĕŭ voia să fugă, să shóre și lacrimile ĭ curgeaŭ șiróie pe obrazĭ și ḑilele treceaŭ încet, încet și ḑilele crescând, cresceaŭ și visurile cĕ... ștergându-se adesea ca niște umbre, furându-le somnul și închizându-le ca pe o pasere în colivie...,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Şi atunci când Smaranda, a întrebat-o, în glumă, dacă dânsa a iubit, ea simţea ce va să dică iubirea; dar dacă a ascuns, ea nu mintea, căci nu a iubit pe nimeni, n'a avut nici o iubire.

Ce'şi închipuea dânsa era numai un vis: dragostea după un ideal, Platonism! Dar acum cu ocaziunea balului de la M-me Dorneanu, când Maria îşi făcea «intrarea în lume" când i se rupea firul ce o lega de copilărie şi când i se ofera un loc în cercul general al societăţei, are să se schimbe şi situaţiunea dragosteï sale, Platonismul se va schimba mai tîrziu în realism. Sclavul visiunilor sale se va arăta pe orizontul întunecos, sub înfăţişarea unuï tênăr cochet cu ochiï negriï şi părul creţ, leneş dar deştept şi insinuator! cu diploma de bacalaureat la Bruxelles şi în curând *licencié en droit*. Cu feciorul D-neï Ionescu cea mai bogată femeie din oraş, cu George protejatul unor dómne nobile şi amabile, carï se gândesc să ia lucrul mai repede, socotind că viaţa e trecătóre că omul e muritor şi socotind că problema vieţeï care se deslégă aşa de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

iute constă în prefacerea frumuseţeĭ şi în slăbirea nervelor! . . Când mama Mariei spunea acesteia că e timpu] să „intre în lume„ ei'ĭ sunaŭ la u-reche fórte majestos aceste cuvinte. Era ceva imposant şi chiar înspăimîntăror când se întreba ce regulĭ trebue să observe în atare caz? Ce fel de convorbirĭ trebue să şcie şi ce fel de toaletă trebue să'şĭ alégă ca să fie în armonie cu o situaţiune aşa de delicată! Ea fusese în contact cu lumea în maĭ multe împrejurărĭ. . . dar numaĭ cu persóne pe care le cunoştea maĭ dinainte, ca rude, amicĭ, prietine; astă-ḑĭ însă cu adevĕrat îşĭ făcea intrarea în lumea care o să'şĭ constitue misiunea de a o examina neîncetat, notîndu-i mişcările şi înregistrîndu-ĭ vorbele. Şi din acéstă cauză, Maria nu ar fi vrut să mérgă la balul dat de M-me Dorneanu şi pentru că nu putea să refuze invitaţia pe care i-o făcuse personal înalta Dómnă, ea devenise timidă şi timiditatea eĭ era justificată: Ce va ḑice lumea când se va abate de la eticheta specială pentru acéstă împrejurare!

Apartamentele Dómneĭ Dorneanu, iluminate în toate părţile dădeaŭ o-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

casie de curiositate, ori cărul trecător, făcându-l să trécă pe partea opusă a stradei, ca să pótă vedea prin geamuri, balul ce ținea în casa unuia din casele mai bogate din oraș. Curtea era îmbâcsită de trăsuri; tótă elita societății era invitată la balul acesta, pe care de alt-fel familia Dorneanu 'l ținea regulat de două ori pe fie-care iarnă, afară de cele l'alte soarele saŭ serate, pe cari le aveaŭ mai în fie-care sâmbătă.

Aceasta era o petrecere mai luxósă în care tratațiile eraŭ să fie mai abundente și mult mai luxóse. Bombónele și prăjiturile eraŭ comandate în București și nu lipseaŭ nici vinurile străine și alese, cari eraŭ aranjate artistic într'o cameră lăturașe pe niște mese așezate în adins— servindu-se pe tăvi de argint.

Acestea eraŭ să se distribuéscă în timpul joculuĭ. Inainte de joc era destinată în sufragerie o gustare... Printre trăsurile cari sosiră mai întâĭ era și acea, în care se urcase Maria cu verișóra și cu mama sa. D-na Dorneanu eși la scară și sărutând pe Maria, îĭ mulțumi pentru plăcerea ce i-a făcut că a venit și dânsa să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

împodobéscă «cu graţiile şi cu talentul acéstă serată organisată înnadins şi unică în oraşul acesta.» Dupĕ ce intrară în casă, Maria fu recomandată tuturor D-nelor şi Domnilor de faţă. Dupĕ acéstă mică atracţiune D-na Dorneanu lăsă de o cam dată pe Maria, urmând să priméscă diferiţii invitaţi ce sosiaŭ, silindu-se să-i întâmpine cu o graţie de mândrie, gândind cu orgoliu, că balul pe care 'l dă dânsa, va fi mult lăudat şi va da de vorbit în oraş: despre luxul cel mare, şi despre bunul gust al stăpânei ce-l aranjase.

In sfârşit, printre ceĭ din urmă invitaţi, apăru şi George Ionescu, însoţit de tatăl şi de mama sa.

George când da mâna cu cocónele de faţă, tóte 'i zâmbeaŭ graţios!

Venind în dreptul *D-şóreĭ* Maria, fură amândoĭ recomandaţi de către gazdă. Tótă lumea se strânse împrejurul lor!

Maria 'i întinse mâna şi la privirile sale aţintite asupra eĭ, rĕspunse plecând capul şi roşindu-se. In urmă ridicându-'şĭ fruntea, 'l fixă la rândul sĕŭ cu ochiĭ eĭ marĭ şi albaştri; iar dânsul pentru prima óră înaintea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

unei femei—'şi retrase privirile, şovăind ca un laş în faţa acesteĭ frumuseţi; de care se simţea stăpânit. Dar cu repezeciune 'şi reluă presenţa de spirit şi curagiul obicinuit şi fără ca să dea cuĭ-va de bănuit, cu sângele cel maĭ rece, 'ĭ adresă cuvintele cele maĭ măgulitóre, exprimându-'şĭ fericirea ce o simte făcându-ĭ cunoştinţa şi dupe ce 'ĭ făcu un compliment adânc, se retrase spre colţul salonuluĭ unde convorbeaŭ bărbaţiĭ. Dupĕ acestea, lumea fu învitată în sofrageric—la masă.

Salonul cu mobilă nouă, luminat cu sése candelabre, i se părea Marieĭ grozav de luxos; dar maĭ cu sémă lumea, o ameţea. Nicĭ când numaĭ vĕduse atâta lume elegantă adunată la un loc. Damele eraŭ împestriţate, care maĭ de care, cu costume maĭ de modă şi maĭ scumpe. Catefelele, brodăriile şi mătăsurile alternaŭ cu nasturiĭ ceĭ maĭ marĭ de os şi de fildeş, cu brăţările si inelele de aur, cu agrafele de argint orĭ cu pietrele de diamant saŭ de mărgean. Dar masa! O adevĕrată masă princiară — cu cele maĭ gustóse mâncăruri, cu cele măĭ delicióse vinurĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— cu buchete de florĭ aşedate în treĭ vase de cristal..... Şi pe când toţĭ, se aşedaŭ înaintea meselor instalate în doŭĕ rânduri, Marica se simţea transportată de atâta bogăţie de culorĭ şi ’şĭ vedea visul sĕŭ de aevea împlinit. Asculta ariile cântate de Orchestra militară şi i se păreaŭ ariile auditе în vis, vedea florile aşezate în ghirlande şi masa încărcată cu bucate alese şi vinurĭ exotice-şi i se părea că este la masa prinţuluĭ despre care a citit ca într’un roman. Dar superba princesă în rochie albă de mătase fină cu trenă? Ea nu era; însă era Domnisóra Eleonora Dorneanu, fica Dómneĭ Dorneanu, venită numaĭ de un an de la pensionatul Bolintineanu, cel maĭ mare şi maĭ bun institut de fete din Bucureştĭ! Ea purta o prea elegantă rochie de satin alb, destul de decoltată ca să se pótă vedea gâtul încărcat cu mărgele de mărgean roşu ca sângele, având în dreptul pieptuluĭ o broşe de grenat cu bóbă de diamant în miĭloc, în pĕr purta doŭĕ ace frumóse de baga... spre dânsa eraŭ aţintite privirile Marieĭ, care ’ĭ admira îmbrăcămintea, ce se cam asemăna cu acea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

a princesei din roman, de și frumusețea nu era de loc ca aceia pe care o descria poetul; și în adevĕr D-ra Eleonora era urâtă, dar era tĕnără, cu un an mai mare de cât Maria, de vre'o 18 ani,—și i se presintase deja vre'o 10 peținitori, dar D-na Dorneanu, nu se grăbea de loc „căci zestre să fie, că ginerĭ destuĭ". Dar dacă privirile Marieĭ eraŭ îndreptate asupra podóbelor D-reĭ Eleonora, în schimb privirile comesenilor eraŭ ațintite asupra eĭ, ca cea mai nouă întrată în societatea lor și de care ceĭ mai mulți, nicĭ măcar nu auḑiseră nimic.

— Cine este domnișora?—întreba o dómnă îmbrăcată cu o rochie de catifea vișinie, pe vecina sa?

— Nu știŭ, rĕspunse ea. Cine o fi cine n'o fi, știŭ numai atât că e frumósă ca un înger și de și este îmbrăcată așa de simplu, dar e îmbrăcată cu gust și o prinde minunat talia ecosez cu gulerul scrobit de care atârnă funta de mătase crême și foile de tul negru.

— Cine este? întrebă și D-na Ionescu, pe D-na Spirea, de alăturĭ. Am auḑit de dânsa la M-me Perieținu, dar a cuĭ față este?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Mi s'a spus că este fata D-neĭ acelcia îmbrăcată în rochie de lână négră, care e în capătul cel l'alt al meseĭ și că a recomandat'o D-neĭ Dorneanu, M-me Pericțénu, la o serată, unde era învitată împreună cu mama dânseĭ și că cântă fórte bine la piano.

— A! la piano! o șciŭ... a cucóneĭ acelea... Da? Da! am audit, e o femee săracă!

— Da e săracă, de când i-a murit bărbatu-sĕŭ; dar n'a fost tot ast-fel și înainte, se ḑice că a avut o moșie și o pereche de case, în care locuește astă-zĭ, de și sunt cam hodorogite și în stil vechiŭ, dar sunt mărișóre. D-na Dorneanu a invitat-o maĭ mult ca să împodobéscă frumusețea balului cu talentul și frumusețea sa!

— Nu ḑic, că nu e frumósă, da frumusețea eĭ e prea mică, ca să pótă adăoga ceva la frumusețea acesteĭ soarele. M-me Dorneanu a fost maĭ șirétă, mi-a luat înainte. Deja de mult mĕ gîndeam ca să organizez un bal tot așa de frumos. Mi-e cam ciudă că mi-a luat'o ea înainte; Dar ce să fac? Am tot amânat proectul de azĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

pe mâine. Insă tot nu mĕ las până nu daŭ şi eŭ *unul*. Să vedem care pe care... Cam într' ast-fel se petrecu vremea mesei, femeile spunînd fel de fel de vorbe ; unele lăudînd pe D-na Dorocanu cu sinceritate, altele lăudînd'o cu răcélă, de politeţe, pe când în sufletul lor o invideaŭ, căci laudele ce i se aduceaŭ organizatórei acestei petreceri, micşoraŭ pe ale lor. In capul unora, mintea căuta planul pentru ridicarea pe o tréptă cel puţin egală cu D-na Dorneanu ; în multe inimi se infiltrase invidia ; multora li se micşorase prestigiul... bărbaţii vorbeŭ ba de politica locală, ba de cea din centru, ba de cutare şi cutare; numaĭ George şi Maria tăceaŭ.

Maria se uita pe rând la toţi, dar maĭ dese orĭ se uita la Domnişóra Dorneanu şi la George, care numaĭ contenea să'şĭ ia ochiĭ de la dînsa. Tocmaĭ când era să se ridice de la masă, Căpitanul Grigorescu observă luĭ George, că dânsul care în totdea-una este aşa de limbut, cum se face că în astă séră, tace ca un peşte. Pretextând o mică indispoziţie zâmbi-şi după ce se sculară de la masă,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

a început cu vorba-i obicnuită să bată câmpiĭ până... la sfîrșitul balului.

Adesea apropiindu-se de Maria, o întrébă cum își petrece ḑiua, cum 'i se pare balul, dacă-i plac jocurile, cum i se par persónele din societatea balului etc., la care dînsa răspundea cu multă simplitate și modestie. După ce intrase tótă lumea în sala de dans D-l Dorneanu, fost prefect al județuluĭ, îmbrăcat în frac și cu cravată albă, ca patron al balului, arătându-se galant, oferi brațul Dómneĭ Ionescu și pe când muzica militară întona un *Vals* perechea porni,--Dómna Dorneanu urmînd pilda soțuluĭ séŭ, oferĭ brațul D-luĭ Ionescu, primarul orașuluĭ, și formă a doua pereche. O a treia pereche fu formată din Dómna Florescu, care luă la joc pe drăguțul séŭ M-r George, fără măcar să-l întrebe și fără că el să aibă timp de a o refuza,—ca nicĭ nu credea că s'ar putea întîmpla ast-fel, de óre-ce nicĭ o dată Moncieur George nu făcuse acéstă, dar de data acésta ar fi fost înșelată amarnic, căcĭ de i-ar fi dat repaus, George ar fi invitat la joc pe D-ra Maria, maĭ cu sémă că fusese descărcat de D-ra Dorneanu,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

care fusese luată la braț de Căpitanul Grigorescu și care formă imediat o a patra pereche.

A cincea pereche era D-ra Maria și un Locotenent; mai înainte ca poetul Stoenescu să aibă timpul să învite pe Maria, după cum își pusese în gând. O a șease pereche, urma pe a cincea, a șaptea pe a șeasea și așa mai departe, mai mult de dece perechi rămânând numai poetul mâhnit că n'a fost mai îndemânatec să i-a pe Maria la joc—de și nu prea știa să jóce bine.

Nu e vorbă că și Maria a fost fórte stângace în tot timpul cât a ținut Valsul. Ea juca pentru întâia oară la un bal și afară de acésta nu învețase dantul de cât cu fetele la școlă. In sfârșit condusă de ofițer și cu multă ostenélă, Maria isprăvi de jucat valsul. Al doilea joc fu o Polkă. Maria avea de gând să refuze al doilea joc, dar pentru că era polka—jocul pe care 'l știa cel mai bine—primi brațul ce i se oferi de către d-l George Ionescu, în ciuda poetului, care și de data acésta, fusese îndărătnic, dar mai avea în gând să încerce încă o dată! Maria

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

prinsă în braţele lui George duse fórte bine polka — până la sfârşit. George simţea la pieptul sĕŭ talia fragedă şi mlădiósă a Marieĭ. Un fior de dragoste 'l îmbăta, 'ĭ simţea corpul strâns în braţele luĭ—razele ochilor eĭ 'l înfăşuraŭ şi 'ĭ furaŭ mintea. Iĭ simţea focul respiraţiunilor eĭ şi dogorît de văpaia lor, o strângea şi maĭ tare ocolind exaltaţĭ sala, simţind şi dânsa acciaşĭ fiorĭ, pierdută în sunetul muziceĭ, în fâşâitul mătăsurilor prin sala vastă, în vălmăşagul ispititor de mişcărĭ provocatóre, în care niceĭ numaĭ era conştientă de starea eĭ....

In mijlocul ameţitor, o furtună dulce prinzând'o, o făcu să observe realitatea lucrurilor şi după ce George în repezéla joculuĭ şi fără ca să pótă cine-va să observe, făcându-se că niceĭ nu scie, îşĭ atinse uşor buzele de obrazul Marieĭ....

Dânsa începu să deslege în gând enigma neînţelésă. Platonismul începu să-'l deosibéscă de dragostea reală despre care o întrebase, în glumă, verişóra eĭ, adică: dorul după un suflet prieten şi întovărăşirea născută dintr'un acelaş înţeles de viaţă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Când isprăvi jocul, căzu ameţită pe un scaun.

Pretextând căldura, ca singura cauză a ameţelei sale, eşi afară să se răcorescă. După puţin timp se întórse întovărăşită de d-na Dorneanu, care o conduse în persónă.

După ce 'şi răcori fruntea îngândurată, i se mai linişti puţin şi bătăile inimei, ce par'că voiaŭ să spargă coşul peptului.

Acum jocul se întrerupse pentru vre-o oră, în care în unanimitate toţi deciseseră, într'un singur glas, să róge pe d-ra Maria să cânte o arie la Piano, dupe care va urma apoi declamarea celor doue poezii pe cari le anunţase poetul Stocnescu.

După fórte multe insistenţe, Maria se aşedă la piano şi cu multă graţie atinse cu degetele-i trandafirii şi diatanic clapele pianului.

Fiorii cânteculuĭ începură să se împrăştie în sală. Toţi se strânseră în jurul ei, pe când dânsa modestă cu o dulce lucire de blândeţe în ochi, se silea să repete una din bucăţile pe care o repetase mai de multe orĭ şi care i se părea cea mai frumósă din tóte câte scia dânsa. Dar în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

seara acésta când în jurul eĭ palpitaŭ, ca o presimţire ciudată, neînţelesurile dulcĭ, în carĭ era să se piardă maĭ târziŭ—făcea să isvorască din clapele mórte ale pianuluĭ nişte suspine ca nişte plînsete de inimĭ carĭ aŭ iubit, cu o tentaţie covârşitóre, căreia numaĭ poţĭ resista; neînţelesurĭ dintr'o lume plină de armoniĭ limpezĭ.

Punându-şĭ întréga putere, ce-o maĭ putea desfăşura, isbea nervósă, când în clapele de fildeş, când în cele de abanos şi înfăţişându-şĭ tablourile care o tentaŭ, scotea triluri de o melodie uimitóre. Cântă o bucată din Divinul Trovatore.

Toată lumea asculta cu atenţie, înmărmurită de frumuseţe, fără să dică o vorbă, neîndrăsnind aprópe nicĭ să respire, până când dânsa nu isprăvi. Accentele pianuluĭ, numaĭ eraŭ note, eraŭ însăşĭ vibrările sufletuluĭ. În jurul eĭ se stărnise o ploĭe de aplause, de elogiĭ din tóte părţile, de sgomote, şi de rugăciuni ca să maĭ cânte încă o dată, iar dânsa furată de neînţelesul atâtor vrăjĭ, prin care trecuse, numaĭ auḑea nimic, numaĭ auḑea entusiasmul cu care vorbea po-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Când isprăvi jocul, căzu ameţită pe un scaun.

Pretextând căldura, ca singura cauză a ameţelei sale, eşi afară să se răcorescă. După puţin timp se întórse întovărăşită de d-na Dorneanu, care o conduse în persónă.

După ce 'şi răcori fruntea îngândurată, i se mai linişti puţin şi bătăile inimei, ce par'că voiaŭ să spargă coşul peptului.

Acum jocul se întrerupse pentru vre-o oră, în care în unanimitate toţi deciseseră, într'un singur glas, să róge pe d-ra Maria să cânte o arie la Piano, dupe care va urma apoi declamarea celor doue poeziĭ pe cari le anunţase poetul Stoenescu.

După fórte multe insistenţe, Maria se aşeză la piano şi cu multă graţie atinse cu degetele-ĭ trandafiriĭ şi diatane clapele pianuluĭ.

Fiorii cânteculuĭ începură să se împrăştie în sală. Toţi se strânseră în jurul eĭ, pe când dânsa modestă cu o dulce lucire de blândeţe în ochĭ, se silea să repete una din bucăţile pe care o repetase maĭ de multe orĭ şi care i se părea cea maĭ frumósă din tóte câte scia dânsa. Dar în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

seara acésta când în jurul ei palpitaŭ, ca o presimțire ciudată, neînțelesurile dulci, în cari era să se piardă mai târziŭ—făcea să isvorască din clapele mórte ale pianuluĭ niște suspine ca niște plînsete de inimĭ carĭ aŭ iubit, cu o tentație covârșitóre, căreia numaĭ poțĭ resista; neînțelesurĭ dintr'o lume plină de armoniĭ limpezĭ.

Punându-și întréga putere, ce-o mai putea desfășura, isbea nervósă, când în clapele de fildeș, când în cele de abanos și înfățișându-și tablourile care o tentaŭ, scotea triluri de o melodie uimitóre. Cântă o bucată din Divinul Trovatore.

Toată lumea asculta cu atenție, înmărmurită de frumusețe, fără să dică o vorbă, neîndrăsnind aprópe nicĭ să respire, până când dânsa nu isprăvi. Accentele pianuluĭ, numaĭ eraŭ note, eraŭ însăși vibrările sufletuluĭ. În jurul ei se stărnise o plóie de aplause, de elogiĭ din tóte părțile, de sgomote, și de rugăciuni ca să maĭ cânte încă o dată, iar dânsa furată de neînțelesul atâtor vrăjĭ, prin care trecuse, numaĭ audea nimic, numaĭ audea entusiasmul cu care vorbea po-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

etul, ce ridicase mâinele în sus, şi cu nişte gesturĭ nebune o declarase steaua cânteculuĭ, steaua pianuluĭ, întrupare a luĭ Beethoven şi a luĭ Mozart şi când după multele stăruinţĭ ale mameĭ sale — atinse iarăş clapele pianuluĭ, o nouĕ furtună de aplause isbucni ; iar poetul transportat nu se sfii de a striga :

O cântă ! Cântă muză ! inspirarea poeţilor. Cântă ; căcĭ numaĭ vedea nimic, numaĭ spunea nimic şi numaĭ pricepea de cât fluturarea ameţitóre, pe care o luaŭ formele dragĭ ale notelor şi cari în imaginaţia eĭ, i se păreaŭ că sunt nisce suspine de milă cu care rĕspundea pianul chinurilor ce-ĭ turbura inima eĭ. Când termină, era zăpăcită şi rugă pe mama sa să mérgă acasă spunându-ĭ că o dóre capul. Cucónele voiaŭ să o oprésc㎠. Poetul o ruga să stea cel puţin până când îşĭ va declama poeziile. George chiar o ruga să stea să maĭ jóce cu dânsul un vals — lăudând-o „că jócă admirabil de bine“, dar ca mulţămind, rĕspunse că-ĭ este peste putinţă să maĭ rămâie, de óre ce nu se simţea bine. Cucónele vĕdĕnd'o că ĭ este imposibil a maĭ rĕmâne, aŭ rugat'o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

sĕ le promită de acum, că va rĕspunde afirmativ la orĭ-ce invitaţie i se va ivi. Dânsa promise mulţumind pentru bunele graţiĭ şi atenţia ce-ĭ aŭ dat şi salutând s'a retras întovărăşită de mama şi verişóra sa. O strânsóre de mână maĭ puternică din partea luĭ George la plecare, o făcŭ să 'şĭ piardă şi maĭ mult simţirea, aşa că până la trăsură n'a putut să se ducă de cât rezemată de braţul Smarandeĭ. Trăsura porni.

Când ajunseră acasă, spre răsătit pe ceruri, se arăta o rază albă de lumină. Ceasornicul din camera de alături de odaia Marieĭ—bătcaŭ şése ore, semn că până la ḑiuă nu era să fie mult.

Muma-sa nu bănuia nicĭ de cum adevărata cauză a bóleĭ Marieĭ. Ea o atribuia emoţiuneĭ prea mare; saŭ póte deochiuluĭ. Opri pe Smaranda să dórmă în nóptea aceia cu dânsa şi după ce luă un pahar cu apă, în care puse cărbunĭ, unse fruntea fiiceĭ sale cu acéstă apă năclăită şi după ce şopti câte-va cuvinte 'ĭ spuse să'şĭ ude buzele. Apa rece cu care fu udată pe frunte, o făcu să se demesticéscă aşa că mama sa de

bună credință—fu convinsă că a fost deochétă. Când o vĕdu că s'a desmeticit pe deplin, o lăsă cu Smaranda, iar ea se retrase în camera sa. După atâta obosélă și palpitații Maria adormi, fără să fi avut timp să schimbe cu verișóra mai nici o vorbă. Smaranda, nici nu știa sigur cauza rĕului Mariei și adormi cu gândul să o întrebe a doua di când acésta se va deștepta ... Erau ceasurile dece și jumătate când ambele verișóre se deșteptară.

Cea dintâi care întrerupse tăcerea fu Maria, care dise cu glasul tărăgănat și fórte încet: Ce liniște este în casă! In colț licărește candela pe sfârșite, par-că ne-ar spune cum se trec tóte lucrurile... Nu e destulă lumină în casă aide să ridicăm perdelele.

Ce curiósă, ce nebună eșci — reluă Smaranda. A !... pricep, am priceput... mai bine să schimb.....

Vezi Mario ? candela e pe stinse : Uite-o se stinge ca o umbră, iasca se preface în scrum și mai departe sunt sbuciumări de geaba.., iar tu, tu eșci ca o pasăre în colivie care se chinuesce în zadar, inima-i svâc-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

neşte, se sbate din aripi, dar nu va sbura nici o dată, ci va rămâne tot închisă.

— Ba nu aĭ priceput nimic, ripostă iute Maria; ce vorbe sunt astea, aşa fără de nicĭ un şir?

— Nu te supăra, Mario, glumesc, spune'mĭ maĭ bine cum ţi s'a părut balul de astă-nópte.

— Cum să mi se pară? Mi s'a părut frumos şi fórte bine întocmit. Nu şciŭ dacă tóte balurile care se daŭ, or fi tot ast-fel; dar cel de asséră mi s'a părut fórte bogat şi lucsos şi din parte-mĭ, aş dori să vizitez cât de maĭ multe orĭ asemenea petreceri. De aceea am şi promis Dómneĭ Dorneanu şi la tóte cucónele, că nu voiŭ lipsi de la nicĭ un bal pe care l'or da Domniile-lor şi la care bine înţeles, voiŭ fi invitată. 'Mĭ pare rĕŭ numaĭ că sezonul balurilor e pe sfârşite. Maĭ avem o lună şi jumătate şi se termină Carnavalul, dar în acest timp sînt sigură că vor fi patru saŭ cincĭ balurĭ cel puţin.

— Dar persónele de la bal, cum ţi saŭ părut.

— D-ra Dorneanu, mi s'a părut prea mândră de bogăţiă şi scumpetea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

îmbrăcămintei și podóbelor sale. D-na Florescu prea extravagant ; îmbrăcată nu face pentru o damă care are cel puțin 30 de ani să pórte o rochie ca o fată de sése-spre-ḑece ani.

Apoi Dómna Spirea cu rochia sa vișinie! și cu părul așa de cârlionțat! Gazda : Dómna Dorneanu mi s'a părut bine, fórte amabilă și chiar modestă.

— Dar Dómna Ionescu?

— Dómna Ionescu mi s'a părut din cale afară de mândră. Cel puțin, față de mine a fost fórte rece, de și după ce m'a auḑit cântând la pian, m'a învitat peste două săptămâni la balul ce'l va da.

— Dar fiul său George, cum ți s'a părut?

— E un contrast între mamă și fiu — fiul e un băiat fórte amabil, se cunóște că a învețat carte și că a trăit în lumea nobilă.

— Că este amabil, nu mă opun, verișóră, dar că a învețat carte ba! te asigur că nu știe nimic. Eu care încă n'am citit tocmai așa de speriat și la o discuție pe care a avut'o cu poetul Stoenescu, am observat ce-ĭ póte pielea. Când vede că nu o scóte la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

capăt cu clănțănitul, se dă în altă vorbă. E un filfison, eŭ nu pot să-l suferŭ, maĭ cu sémă dupĕ ce mi-a spus D-l Stoenescu, că dupĕ ce și a terminat treĭ clase gymnasiale s'a dus la Bruxelles și în douĭ anĭ și-a luat bacalaureatul. Un pierde vară care a învĕțat pe din afară codul manierilor elegante, ca să amăgéscă mințile naive, dar pe o femeie inteligentă, ... pe mine n'a putut să mă prindă în lătrăturile vorbelor luĭ. Aicĭ aĭ început să te crezĭ Smarando, iartă-mĕ că ți-o spuĭ.

— Ba nu mĕ cred de loc, dacă 'l vorbesc de rĕŭ, este că așa e părerea mea, precum ție îțĭ displace poetul A. Stoenescu, așa mic nu 'mĭ displace George. Cel dintâĭ, și déca nu are o cultură tocmaĭ așa de distinsă, are talent și simțire, prin urmare tot are un merit, pe când cel de al doilea n'are alt merit de cât acela de a amusa o societate întrégă, o societate de gâște însă—cu nișce schimonositurĭ ridicole și cu nisce cuvinte cari subt masca spiritului ascund obrăsnicieĭ. Venind din Bruxelles și făcând parte dintr'o clasă socială *înaltă*, fără nicĭ un capital

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

intelectual afară de notițele din codurile manierelor elegante și calambururile de prin calendare, trece victorios prin tóte seratele, în fața cucónelor acelora ca M-me Spirea, M-me Florescu, M-me Z și Y, care îi privesc cu zâmbete de admirațiune și de dragoste succesele „mondaine“. Pe când poetul care n'are alt mijloc să amuzeze dómnele, de cât citirea unei poezii și care nu póte face să danseze Domnișórele, din causă că nu știe de cât două jocuri și nici acelea bine, e socotit ca inutil și pentru unele, chiar ca prost și e lăsat în colțul lui. Intâia cunosciință cu George Ionescu, am făcut'o după trei zile de la sosirea sa din Bruxelles, atunci când vorbea mai numai frantuzește, spunênd că de când a plecat din România s'a desobicinuit să vorbéscă românește! In tot timpul convorbirei ce a avut-o cu mine, mă întreba décă îmi place jocurile și anume care. Imi spunea că lui «par excellance» îi place Valsul, că nu-i displace nici lansicul, dar că este nebun după legănarea valsului. Mă mai întreba care din romancierii francezi îmi place.... el,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dintre romancierii renumiți nu consideră ca buni de cât pe Zola, pe Paul Bourget și pe Guy de Maupassant și din ale acestuia din urmă, mai cu témă Bel Ami, pe Verlain, Verhaeren,—dar nu apucă să sfârșéscă, că se audi un ciocănit la ușe. Era servitórea pe care o trimisese mama Smarandei, ca să aducă pe fata ei acasă, fiind neliniștită de atâta întârziere.

Ceasurile trecuseră de un-spre-dece când cele două fete, se despărțiră. Maria se uită lung după verișóra sa mai mare, către care avea un fel de respect saŭ de emulațiune până la óre-care punct, în privința inteligenței și culturei pe care o dobândise Smaranda, a cărei mamă dispunea mai mult de cât a ei și a cărei fată 'și terminase cursul lyceal. Smaranda venise pe iarnă și de vacanța Crăciunului a casă, unde se prepara singură, ca să dea examenul al doilea la facultatea de litere—dacă isbutea într'un an de dile, avea de gând să se prepare și de licență. Mumă-sa, pentru că fata ajunsese la al două-zecelea an al vieței, îi găsise deja un bărbat, însă

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ca a refuzat să se mărite cu dânsul. Smaranda făcuse cunoscinţă la Bucureşti cu poetul Alexandru Stoenescu, care era şi el student la facultatea de drept, în anul 1-iŭ —băiat de talent, însă nu frumos ca fisic, fiind scurt de statură, slab la faţă şi neîngrijindu-se nicĭ o dată în cea ce privesce îmbrăcămintea, Smaranda ţinea mult la dânsul, pentru că se potriveaŭ de cele maĭ multe orĭ — în privinţa vederilor lor literare.

După plecarea verişóreĭ sale, se aruncă pe pat gândinduse la tot ce-ĭ spusese dânsa. Nu i se părea că George ar fi aşa după cum ĭ-l descrisese ea; din contra i se părea deştept din natură şi amabil, pe când poetul un prost şi scofâlcit.

Atribuind cauza urieĭ verişóreĭ sale contra lui George, numaĭ teoriilor eĭ filosofice şi literare, cu carĭ póte nu se unea dânsul, ea rămase în ideea că d. George Ionescu, e un băiat bine educat, inteligent şi afabil. Când a jucat cu dânsul, nisce simţirĭ nebune i-aŭ săgetat inima şi mintea cauzându-ĭ durere. Ceva nedesluşit îĭ împingeaŭ gândurile către dânsul. Cine scie ce fibră secretă a vieţeĭ sale

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

vibra în momentele acelea așa de puternică și pasionată pentru inima ei de femee tânără? și ce mincinósă e firea omenească și cum se înșélă pe ea însăși, ademenindu-se! Ceva tainic șoptea inimei sale: că omului este firesc de a iubi și în adevĕr Cine nu iubește? fie-care are într'ânsul o cătățime de dragoste, de este mare saŭ mică depinde, atât că nu lipsesce! Dragostea e o cantitate de energie, care cere a fi întrebuințată, cheltuită și care nu ne dă răspuns până nu o îndreptăm într'un sens óre-care, mai mult saŭ mai puțin!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

III.

După patru zile Smaranda veni la Maria, spunîndu-i că plécă la Bucureşti. Cursurile la facultate deja începuseră de două săptămîni; ea veni ca să'şi ea adio de la verişóra ei. Mariei 'i părea destul de rău că se despărţea de Smaranda pentru două luni, căci tocmaĭ la Florii avea să se întórcă. Superioritatea vareĭ sale o făcea să doréscă să se ducă şi dînsa la învăţătură, să ştie carte multă, căci vedea că lumea s'a schimbat... dar ḑic, numaĭ ar fi dorit, căci nu spunea nimĕnuĭ acésta, şi apoĭ ştia că mumă-sa nu avea cu ce să o maĭ întreţie la pension şi cum era şi bătrînă, ar fi suferit de depărtarea ei şi încă nu era de tot fără carte, ştia niţel franţuzeşte, ştia să croşeteze, lingeria şo făcea singură şi cânta la piano minunat! Mumă-sa o învĕţa să fie religióă şi ar fi vrut

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

să o mărite după un tânĕr cu avere şi cu óre-care consideraţie.

Smaranda apucând mîna Marieĭ şi strîngîno-o cu căldură, 'şĭ unirĕ pentru un moment buzele lor, apoĭ ḑise: Nu ştiŭ, sunt gesturĭ, şi unele mişcărĭ, nisce micĭ lucrurĭ carĭ pătrund în adîncul inimeĭ ca un fluid tainic şi eŭ cred că aceste micĭ fapte, sunt destul de interesante, de óre-ce în cazul nostru —ele sunt sorgintea uneĭ simpatiĭ puternice care te légă de mine. Eŭ ţiŭ mult la tine Mario şi dacă mĕ despărţesc de tine, de şi nu pentru un timp lung, fiĭ sigură că te voiŭ înştiinţa cât de des despre starea mea, rugîndu-te ca să te porţĭ şi tu tot ast-fel şi să'mĭ arăţĭ tóte momentele, atât plăcute cât şi ne plăcute, pe carĭ le veĭ întîmpina în timpul absenţeĭ mele. Să'mĭ scriĭ Mario şi... maĭ sărutînd'o încă o dată, porni îngîndurată, luându-'şĭ drumul prin mijlocul străḑeĭ, singură, lăsînd pe verişóra sa la pórta curţeĭ. Merse ca la douĕ-zecĭ de paşĭ, apoĭ se opri se uită înapoĭ şi scoţînd batista flutură de vre-o douĕ orĭ şi apucînd pe o stradă laterală—dispăru. Maria

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

rĕmase îngîndurată în pórtă, uitîndu-se mult timp în drumul pe care apucase amica sa. Intristată se întórse în casă. Deschise un roman, 'l resfoi puțin și se opri la o pagină al cărui titlu era: Căsătoria. Pînă la capitolul acesta subiectul era: un tînĕr bogat, un conte din Francia iubind pe o fată frumósă, o luă în căsătorie. Ea citi șoptind: maritagiul se făcu pe la începutul lunei Februarie, în casele Dómnei de Grosclande, apoĭ se întórseră la Paris pe la începutul Tómnei, cu toți împreună. Mama eĭ nu'ĭ dăduse de cît patru miĭ de livre prin contractul de căsătorie. Contele de Grosclande însă declară că are treĭ-deci și cinci de miĭ de livre venit pe an. Ast-fel închiriară la Paris o frumósă vilă și casa lor fiind îndestulată din tóte, era una dintre cele maĭ avute și maĭ elegante din fobourgul St. Germain, iar ca luîndu-și numele de Contesa Augustina de Glosclande duse o viață de fericirĭ nesfârșite!

Maria lăsă să-ĭ cadă cartea în pólă, căḑând tot-de-o-dată și dânsa în visare... Ferice de acela, pe care 'l slujește norocul!.... Mĕ va ajuta óre

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

și pe mine ?!.. Din acéstă reverie fu deșceptată de nisce ciocănituri la ușa din sală. Când eși să vadă cine este, se întâlni cu mama sa, care tocmaĭ luase un plic din mâna împărțitoruluĭ de scrisorĭ. Ea 'l dădu Marieĭ, ca să 'l desfacă și să-l citéscă. Maria cum 'l desfăcu și 'șĭ aruncă ochiĭ pe hârtia din năuntru, exclamă:

Un bilet de invitație *tipărit Mamă!*

— De la cine? dise mama sa curiósă, citește'l.

— D-na, D-l Ionescu și fiul lor George, aŭ onóre a vĕ ruga, să le faceți plăcerea a asita la marea serată dansată pe care o vor da în ziua de duminică nouă Februarie a. c, în sala teatruluĭ Parisian din str. Radu-Vodă Negru No. 26 și într'un colț scris de mână : Domnișóra Maria va fi rugată a prepara o bucată nouă la piano — de frumósă numaĭ adaog, căcĭ D-ra Maria nu póte face de cât lucruruĭ frumóse.... și iscălit cu litere micĭ: George.

— Mergem negreșit mamă, nu e așa?

— Nicĭ maĭ e vorbă, fata mea, maĭ cu sémă pentru că cred că balul acesta s'a dat ca un fel de cal de bătaie al ómenilor și maĭ cu sémă al femeilor

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

din oraș, cari aŭ lățit vorba că balul ce a dat M-me Dornénu, a fost cum nicĭ nu ar maĭ putea face alt-cine-va din orașul nostru. Socotesc că M-me Ionescu, care e de o mândrie nemaĭ pomenită, va îngriji ca balul dat de dânsa să lase cu mult în urmă pe acel dat de rivala sa. Prevĕd că are să fie mare, dupĕ biletele de invitație pe care le-a tipărit și'o să fie lume multă, de óre ce a închiriat sala teatruluĭ. Afară de acésta, trebue sĕ mergem pentru că intrăm în contact cu nisce persóne bogate. Ionescu are moșiĭ întinse, este primar de vre-o douĭ anĭ de zile și se ḑice că ar fi vrut ceĭ de la guvern să 'l numéscă și prefect, dar că n'a primit, în alt județ. Până acum nu am călcat în casa lor. Se vede că aŭ observat talentul tĕŭ și le a-ĭ plăcut și de aceia ne-aŭ invitat.

— Azĭ ce avem: Joĭ ? să n'o maĭ punem: Vineri una, Sâmbătă douĕ, Duminică treĭ și cu șése din săptămâna ail'altă fac nouĕ zile. Dar tot e cam mult. Mi s'a urât grozav în casă! Aș vrea să mergem diseară la teatru, am auḑit, că este o trupă bună.

— Să mergem, draga mea. Dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

gândește-te, două locuri în stalul I sânt 10 franci și cu două trăsura fac 12; cu două-spre-zece lei 'ți iei o pălărie de vără, că n'ai.

— Bine mamă, n'om merge diseră; dar tot o să trebuiască să mergem o dată, să văd și eu teatrul de aici, să am și eu idee despre teatrele din provincie; de când mai dat în București la pension am fost de vre-o patru cinci ori la teatru cu fetele. D-ta 'mi dai bani pentru prăjituri și eu 'i dam la teatru.

— Bine, póte vom merge altă-dată, dar astă-seară nu, căci din cele cinci mii de lei ce le-am luat prin hipotecarea caselor la credit — o mie șapte sute i-am cheltuit cu plata pensionatului tău pe anul din urmă și cu cumpărarea pianului.

Acum, în casă numai am de cât două-deci și cinci de lei care trebue să ne ajungă până la 15 ale lunei Februare, când ne trimite dobânda— un creditor din București, căruia i-am dat trei mii de lei, cu împrumut. Mai 'bine să mergem diseră la M-me Stoenescu care m'a rugat să viu dilele acestea la dânsa—n'am fost nici o dată la dânsa cu tine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

— Trebue să fie mama poetului A. Stoenescu, nu?

— Da chiar așa, l-am promis și n'am în cotro.

Seara dupe masă aŭ plecat la d-na Stoenescu unde nu mai carŭ de cât treĭ cucóne bătrâne și o domnișóră... femeile vorbeaŭ despre bucatele pe cari le-aŭ gătit, despre scumpetea zarzavaturilor, despre balul pe care l'a dat d-na Dorneanu și despre care l va da d-na Ionescu a primarului. Domnișórele și cu poetul retrăgându-se mai într'un colț, aŭ început să vorbească între dânșii. D-ra Zenobia întreba pe d-l Stoenescu care a fost cauza, de nu a plecat la București până acum? el rĕspunse că nu e mai mult de treĭ săptămâni de când aŭ început cursurile, că la facultatea de drept nu este nevoie să se ducă tocmai neregulat și că o să se ducă „zilele acestea", când va ocupa și un post, în urma recomandațiuneĭ d-luĭ primar Ionescu.

Apoĭ începură să facă teoriĭ despre lupta în viață, despre lupta cu lumea exterióră—despre traiul propriŭ dis—despre compromisul în ne-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

putința de a împăca viața din trecut cu cea din timpul prezent etc.

După puțină vreme, mama Domnișoarei Zenobia, plecă cu acésta acasă. Acum poetul rămase singur cu Maria—un lucru fericit pentru el—căci a început să discute mai ales, despre simțire, despre iubirea eternă aducênd probe profunde și susținând că acéstă iubire nu poți să o culegi de cât când ești tênăr și că în practică este mincinósă și numai poeții cu o simțire adevărată, știu să o pórte prin realitatea lumei.

— Iubirea există, însă se ascunde, iar farmecul séu e une-ori rupt, acea órbă încredere se întâmplă să te amăgéscă și atunci acea plăcere de a putea cugeta la ființa iubită dispare îndată, și cu ea fuge și una din cele mai nespuse plăceri ce este dat omului. Și cauza acestui soiu de purtare e societatea ; dar o lume nouĕ ni se deschide—ni se deschide în față, o lume cu gîndiri și simțiri nouĕ —o lume care va trăi, sûm sigur! O! nu vĕ vorbesc, cu pretențiunea de a avea darul convingerei, dar între mulți din noi, pot fi aproprieri de suflet pe cari nicĭ nu le bănuiți

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

De câte orĭ nu am în sufletŭ o nostalgie vagă, după un loc depărtat și frumos, frumos aidoma cu visurile mele? Dar 'mĭ veți zice: ai iubit? iubești încă D-le Stoenescu? Or ce v'așĭ rĕspunde n'ar fi de cât o poveste, o poveste născocită de imaginațiunea mea, o poveste care însă într'o ḑi va fi adevărată, dar pe care acum o născocesc, ca să te fac pe D-ta D-ră Mario, ca să discuți iubirea în orĭ ce sens veĭ voi. Aci poetul zâmbind, se liniști. In viața luĭ, nicĭ o dată nu avusese atâta vervă, ca acum. Maria cam înroșindu-se, nu respundea de cît că nu este competinte în materie, dar cu un zâmbet 'l întrebă:

—Spuneaĭ adineaurea că cine-va póte 'ți va ḑice: aĭ iubit, iubescĭ, ce aĭ rĕspunde?

—Nu D-ră, nu iubesc și pînă acum nu mi-am iubit de cât visele mele, bietele vise, atât de triste uneorĭ, că par-că mi-e frică de clipa când o iubire încolțită va isbucni...

Nu șciŭ dar parcă simț, că uneorĭ visul se întrupézĕ și mĕ prigonește mereŭ presimțirea că iubirea mea va fi nenorocită și că voiŭ plânge în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tot-de-una pe urmele ei, ne fiind la nimeni milă de chinul meu.

Pronunțind ultimele cuvinte, înfățișă o figură care în adevĕr 'ți inspira mila. In acest moment mama sa îl întrĕbă ceva și după acésta micĕ întrerupere el ceru voie Mariei, ca să-i citéscă nisce poesii dintre cele mai nouĕ pe care le avea.

Cea dintâiŭ pe care o voi citi, era destinată a fi citită, între poesiile pe care le anunțasem că le voi declama la balul Dómnei Dorneanu; însă fiind că a'ți plecat Domnia vóstră și pentru că era prea tîrziŭ, nu le-am mai recitat.

A doua este făcută a doua zi dupe balul D-nei Dorneanu; amêndouă sunt dedicate D-vóstră, ascultați:

In ochiĭ tĕi ceĭ marĭ, albaștrĭ,
In raza lor cea nesfârșită—
Ca scânteerile din aștri.—
Privesc adesc-orĭ, iubită!...

Și când mĕ uit în ei profund
Simt existența ta puternic,
Ș'ar vrea în ea să mĕ afund,

Dar mĕ gândesc că sunt nemernic.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Când subt un tremurat ușor
Vréŭ strălucirea lor duiósă
Ca să o 'nchid în al meŭ dor
Ca pe o piatră prețiósă.

. . . . . .

Când ochiul tĕŭ așa albastru
Își are 'n minte-mĭ existența
Mĕ socotesc că sum sihastru
Și port cu dreptul penitența!

Cea l'altă pórtă titlul «La piano»:

Pe clapele de fildeș albe
Lovind cu un măreț avênt
Cu degetele moĭ și dalbe
Ți-aĭ spus duiosul teŭ cuvênt....

Suspinele de duioșie,
Eraŭ așa de transformate;
Ca și superba armonie:
Eșind din córde sfărămate;

Iar în accente dulcĭ și blânde:
Un tril de note mișcătóre
Ca nisce inime vibrânde—
In fluturărĭ amețitóre!

Ș'în nota plină de iubire
Cu caracterul eĭ duios,
Era o dulce limpedire
A tot ce-ĭ mare și frumos!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Smeriți ca la un sacrificiŭ
Noĭ ascultam cum 'șĭ lua viață
Al tĕŭ cântat, *suprem deliciŭ*.
Neobservând că-ĭ diminéță!

Maria mulțumi fórte modest, felicitându-l prin multe complimente; dar în tot casul, nu ca atuncĭ când cine-va se simte isbit de ceva înalt și noŭ. Poetul vĕdu, cu părere de rĕŭ póte, că versurile nu și-aŭ produs efectul pe care 'l meditase și 'l aștepta și pentru că cucónele nu le dădeaŭ nicĭ o atenție, fiind înfierbântate cu o convorbire interesantă, făcu Maricĭ următóre întrebare: Ce aĭ dori D-ta Domnișóră Maria, saŭ maĭ bine, ce viéță ce-ar plăcea maĭ mult, un traĭ bogat cu petrecerĭ vecinice lipsit de iubire —saŭ un traĭ sărăcăcios dar plin de dragoste nemărginită? și fără să aștepte rĕspuns la întrebare, dădu pe al sĕŭ:

—Eŭ n'aș dori o fericire maĭ mare, de cât o căsătorie cu o fată frumósă, înțelésă și cinstită cu care să mĕ ajut frățesce și cu munca și cu sufletul, la înfruntarea nevoilor viețeĭ; acésta ar fi fericirea mea. În pri-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

vința asta, am scris o nuvelă pe care am să ți-o citesc.

— Cu multă plăcere, o voiŭ asculta, respunse repede Maria—care îndată bănui, că tot cea ce spunea dânsul, o privea pe ea. Stoenescu rĕscolind nisce caete, scóse unul, 'l desfăcu drept la mijloc și citi câteva rânduri ast-fel: «Inspre asfințitul frumos, când sórele cu genele luĭ roșiatice va reflecta pe părul tĕŭ auriŭ, întinsul albăstriŭ al cerului, când clopotul de la biserica din sat se va îngâna atât de duios și blând în cât 'mĭ va părea o rugă înălțată înnadins pentru tine, fericiță și ținându-ne de mijloc să înnaintăm prin grădinița de lângă casă, pe drumul umbros, al salcâmilor înfloriți. Ce bine am fi amândouĭ! Dragostea nóstră ar fi nesfârșită! Aci se opri, ridică ochiĭ de pe hârtie și se uită spre Maria, în care observă o emoțiune. El era sigur că a obținut efectul dorit, când a vĕzut'o că scóte un suspin din piept și a început să plângă încet. Mama-sa care observă tăcerea se uită spre dânșiĭ și vĕdându-și fata plângând, o întrebă de ce

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

plânge, însă în loc ca să răspundă ea, respunse poetul:

Ia, de ce? i-am citit o nuvelă tristă, nu știam că este așa de milósă, că nu i-o citeam. Nici n'am citit-o tótă și a și podidit'o plânsul, după cum vedi!

Citescene-o și nouĕ, se rugară cucónele în cor.

— Voiți și Domniile vóstre să plângeți? reluă poetul.

— Lasă că noi nu plângem, îi disără ele. Atunci Stoenescu se vĕdu nevoit să ia un alt caet ce era pe masă și să citească:

«Ce speranță a putut să găsească în mórte? Nu sciŭ... Când l'am vĕdut cu ochii țintiți în sus, că și da ultima suflare, am început să plâng. Ca o flóre plăpândă, pe care o pălesce vêntul, în primă-véră, așa și el s'a atins în primă-véra, vieței, coprinzându'l liniștea morței senină. Nu sciŭ de o fi mai bine în pământul rece, unde nu simte durere și nu cugetă nimic. Pentru el va fi mai bine, căci nu va mai simți amarurile vieței. Dar o rană mortală ne-a cuprins inimă nouĕ, nouĕ celor ce am rĕmas

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

și ne gândim la dânsul... S'a închis pentru tot-de-una grópa.

Peste ea s'a așternut lutul. Veciniса Pomenire, Veciniса Pomenire! femeile aŭ început una câte una să suspine, și în ochiĭ mumă-seĭ se iviră la început lacrămĭ și la urmă plânse cu hohote. Maria însă acuma zâmbea, râzând în ascuns de dibăcia cu care poetul a înșelat pe femeile credule, ba mai mult încă le-a făcut să plângă! Stoenescu însă în timpul când femeile vorbeaŭ despre duioșia cu care era scrisă bucata, și 'șĭ ștergeaŭ lacrimile, întrebă pe Maria, décă este și dânsa de părerea luĭ în privința căsătorieĭ.

— Nu este așa — rĕspunse Maria, într'adevĕr căsătoria așa pe cum o concepĭ domnia ta, este idilică, poetică, dar nu ține de fóme la copiĭ pe care'ĭ vețĭ avea. Eŭ din contră, așĭ vrea să mĕ mĕrit cu un bărbat, tînăr da — dar bogat. Cuvêntul acesta 'l lovi ca un trăznet. Zadarnice i-aŭ fost tóte pildele și nu mai era de încercat nimic. Rĕmase ca mut și pricepu taina ce o înconjura pe Domnișóra Maria în sala balului de la Dorneanu. George Ionescu 'ĭ destăinui-se unele din secre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tele inimeĭ sale! Acum avea o ură neîmpăcată pe acel Don Juan dobitoc, cum 'l numea el; până acum prietenia cu dânsul, nu venea de cât de acolo că era introdus de el în societate şi avea avere, şi tatăl luĭ fiind primar putea să-ĭ dea o recomandaţie ca acea pe care i-o dăduse acum la ministerul justiţieĭ; dar acum basta, avea de gând să refuze categoric la invitaţia pe care avea să i-o facă pentru balul de Duminică 9 Februarie. Neghiobul! râdea de dânsul când 'ĭ destăinui-se că iubea pe Maria şi 'l ruga să-ĭ facă o poezie frumósă pe care s'o dedice eĭ şi stăruind casă i-o publice şi la vre-o revistă! Pe Ionescu 'l credea când 'ĭ spunea că se simte atras către Maria, dar râdea de el, neputând să gândéscă ca „fecióra acésta divină“ să se simtă cât de puţin atrasă către un «copil uşuratec»!

Dar acum vaĭ! când el se vedea despreţuit. Când vedea că fiinţa aceia fragedă, pe care el o credea inocentă, îndurătóre şi umilită, este orbită de lux şi de bogăţie, că 'şĭ face planul uneĭ fericiriĭ viitóre pe tiparul croit de avuţie, se vedea pe el ne-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

fericit şi se revolta contra acestei posibilităţi, contra acestei fiinţe care se alipise de mintea lui pentru a o întuneca şi ’i ocupase inima pentru un moment din viaţa lui, pentru ca să o facă mai durerósă. ’Şi simţea corpul înfrigurat şi căuta a’şi reţine nervii ca să nu facă explozie. Nu găsea ca origină a rĕului, de cât lipsa îngrijirilor şi sfaturilor materne.

Când Maria voi să plece, petrecând’o până la pórtă — din trécăt, ’i şopti câte-va propoziţiuni scurte dar concise:

— Vĕd că numai este nici o speranţă, numai trebue să insist asupra imposibilului..

De aĝi trebue să’mi recaut în visuri alinare pentru senzaţiunile durerei.... trebue să depue lacrămi la mormântul amorului meŭ.

De acum consolare şi uitare şi apoi adresându-se către mama Marici:

— Sciţi că mâine plec la Bucuresci?... m’am decis; prea am perdut vreme multă aici.

Şcóla s’a început de mult, am perdut o mulţime de lecţii; deci mâine voi pleca sigur.

Adio! Adio!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

IV

Maria se sculase de diminéță. Mai erau două zile până la bal și ea se căznea tótă ḍiua la pian ca să învețe o bucată nouă și frumósă. Repeta o reverie, când i-se aduse o scrisóre. Cum văzu adresa de pe plic, cunoscu scrisul, de și de când se despărțise de prietena ei, Anna nu-i mai scrisese nici un cuvînt! Anna fusese cea mai bună și cea mai intimă prietenă a Marieĭ. Rupînd plicul, scóse scrisórea pe care era scris:

St. Volfgang

6 Februarie 98

Iubita mea prietină,

Iartă-mĕ că până în momentul acesta, nu ți-am dat nici o scire despre mine. Cauza este că nu mai voiam să scie nimenea nimic despre viața mea. Dar astă-ḍi, când mĕ simt fórte veselă, mĕ gândesc și la amica mea din copilărie ca să-i dau veste, să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

se bucure și dânsa de veselia mea. Nu este posibil să nu fi auḑit și tu în ce mod mi-am părăsit locul natal, dar maĭ nainte de a'ți istorisi tot, tot ce mi s'a întâmplat, te rog să mĕ ierți, dacă ceva din istorisirea mea te va jigni óre-cum. Tu eștĭ singura, căreia îmĭ deschid inima spre a 'ĭ mărturisi starea sufletuluĭ meŭ rătăcit. Cred că nu'ți veĭ bătea joc de memoria, dacă vreĭ să ḑic, a nenorociteĭ tale prietene. Intâlnind în cale pe profesorul de matematicĭ de la orașul nostru, mĕ simțiĭ plină de iubire către dênsul. Maĭ cu sémă când cu lingușirile luĭ 'mĭ dădu probe de iubirea sa, aruncându-se la piciórele mele strigându'mĭ : te iubesc : te iubesc, și strângându'mĭ genunchiĭ, adăogă: vino cu mine... Mĕ lăsaĭ învinsă de amorul ce mi'l arăta el și vĕḑându-mĕ strânsă de brațele pe care mi le deschidea am fost nevoită, să fug cu dênsul, pentru că nu maĭ putém rĕmane în orașul nostru, în care tótă lumea este bârfitóre. Și când nicĭ n'aveam dreptul de a iubi, tăria dragosteĭ mele m'a făcut să fug cu dênsul. O! tu nu șciĭ ce va să ḑică acéstă tăric. Am trăit la Bu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cureștĭ cu dênsul, în cel maĭ mare lux. Era fórte cheltuitor și juca cărțĭ. Ba într'o ḑi veni acasă fórte beat, ultima óră când l'am vĕḑut, în séra aceia am suferit insulte și ocărĭ. Am încercat în van să'l atrag prin blândeţe și răbdare, căcĭ nicĭ rugăciunile, nicĭ sfaturile și lacrimile mele nu l'aŭ clintit de la cumplitele luĭ viţiurĭ. Cum spuseĭ, după ce veni într'o séră fórte grav beat, nu a maĭ venit două ḑile acasă. Nu sciam unde o fi, nu sciam unde să-l caut. A treia ḑi auḑind pe stradă pe un băiat strigând: «Adevĕrul» de mâine cu dispariţia misteriósă a luĭ Lazăr Niculescu! Cumpĕraĭ un numĕr în care vĕḑuĭ rândurile pe care le păstrez și pe carĭ ţi le trimit și ţie, étă-le alăturĭ, tăiate din jurnal:

«Un fost profesor la un gymnas din provincie, transferat la liceul Mateĭ Basarab, Lazăr Niculescu, fiul Maioruluĭ cu acelașĭ nume, a moștenit o avere de două sute de miĭ de francĭ și avênd o mare aplicare la jocul de cărțĭ, se aruncă cu o pasiune órbă în braţele acestuĭ viţiŭ. Juca în tóte ḑilele regulat la clubul Unirea și în două săptămânĭ din urmă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

pierdu fabulósa sumă de cinci-deci de mii de lei, împrumutați pentru dobândi enorme de la diferiți bancheri din Capitală. In situațiunea acésta nu-i mai rămânea de cât să fugă, ceea ce a și făcut imediat; căci plecă fără veste cu trenul într'o séră și fără să i se mai dea de urmă»...

Ce să mai fac eŭ în acéstă situație? Nu mai avém la mine de cât două hârtii, de câte o sută de lei și stam la un hotel mare și mâncam la birt. Să mĕ întorc acasă? Așĭ fi făcut'o și acésta, dacă neprevĕduta întâmplare m'ar fi hotărât alt-fel de cât mintea. Dar mĕ gândém că o să fiŭ hula și batjocura lumeĭ. Mĕ gândém la obiceiurile, cuviințele și convențiile sociale, care mĕ împiedicaŭ să fac asta. Apoĭ mai mĕ gândém cu părere de rĕŭ la séra blestemată, când am fugit cu dênsul; la teribila sórtă și la rușinea nefastă! Dar tot sórta nu m'a lăsat póte! Mai mult așĭ fi avut curajul să mĕ omor, de cât să mĕ întorc acasă. Și gândindu-mĕ iarăși la partea, pe care, de bună voie mi-am ales'o, mi-am rezervat itinerariul acelora, care 'și fac socotéla să mégă pe drumul ce li s'a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

fost indicat. Cred că 'ţĭ închipuesci rolul ce a trebuit să-l joc? A doua ḍi, avêm de gând să mĕ mut de la otelul unde ședeam și să iaŭ o cameră cu chirie. Când însă eșiĭ pe ușe, întâlniĭ pe un strĕin bogat ce venise ca să voiageze la noĭ în ţéră, că se uita galeș la mine, îĭ zîmbiĭ și de atunci manifestând pentru banĭ sentimente ce nu ar fi trebuit să încerc.... 'ţĭ închipuesci acuma cum și cu cine sunt la Volfgang. Am o mulţime de bijuteriĭ și de rochiĭ frumóse, petrec fórte bine. Am venit la St. Volfgang de treĭ ḍile și maĭ staŭ încă vre-o două săptămânĭ.

Iartă-mĕ, te rog, că am făcut astfel de învoelĭ nesocotite considerate stupide, căci am fost aruncată aicĭ fără de voie, sorbită de societatea falsă și fățarnică, care este lipsită de milă. Iartă-mĕ, că îndrăsnesc să'ţĭ scriŭ ast-fel și dacă nu veĭ fi supărată pe mine, te rog, să'mĭ scriĭ aicĭ, ce maĭ este pe acolo și cum petrecĭ de când aĭ eșit de la școlă! Ce face Smaranda? Urméză înainte cu învĕţătura. Te felicit de ḍiua nașterei tale, urându-'ţĭ mulţĭ anĭ fericiţĭ. Nu e așa că Duminică aĭ împlinit șépte-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

spre-dece ani ? Vedi că știu minte ! Ce face mama ! Trăesce ? e sănětósă? Primesce dulci îmbrățișeri și sărutări de la fosta ta amică :

Anna.

Scrisórea acéstă, scrisă așa de mărunt și pe câte și patru fețele sale, produse o impresiune viue . asupra ființei Marieĭ și o. punea în nedomirire, nesciind ce să facă. Nu putea să se hotărescă, daca trebue să'ĭ răspundă saŭ nu. Óre este de aprobat purtarea Anneĭ? După multă răsgândire, luă condeiul și o bucată de hârtie și scrise:

Dragă Anno,

Am primit scrisórea ta pusă în St. Volfgang și mĭ-a părut bine că cel puțin eștĭ fericită. Iți mulțumesc pentru felicitărĭ și pentru viua atențiune pe care o porți față cu mine. Pe aci lucrurile merg fórte bine. Smaranda a plecat la Bucurescĭ, maĭ dilele trecute. Este studentă în litere. La Bucurescĭ maĭ avem un student în drept, poetul Alex. Stoenescu. Eŭ petrec foarte bine, mĕ duc regulat la balurĭ, carĭ se țin de obiceiŭ

la M-me Dorneanu și la D-na Ionescu al cărui fiŭ George e aprópe să'și ia licența. Cred că aĭ auḑit de dânsul, căcĭ venise maĭ înainte de a părăsi tu orașul nostru. Mama ta e sĕnătósă, a fóst înainte bolnavă și nu eșea de loc din casă; acum însă am auḑit că a început să iasă. Se duce une-orĭ pe la D-na Perieţeanu și D-na Stoenescu. Primesce îmbrățișările:

Mariet.

După ce a scris scrisórea, deja se înoptase — dupe masă s'a și culcat pentru ca să se scóle a doua ḑi maĭ de dimineață. Tótă nóptea și-a făcut în minte o mulțime de combinațiunĭ asupra rochieĭ pe care trebuea să o pună în seara a doua la bal. La șése ore diminéța era deja înaintea oglinḑiĭ, pieptănându'și părul. Își pregăti o rochie de mătăsică „bleu-pal“ ușóră dar frumósă!

Dupĕ ce se îmbrăcă Maria se simți așa de frumósă, în cât privea cu volupta e la imaginea sa din oglindă și se vedea de pe acum obiectul admirațiunilor persónelor din balul d-luĭ Ionescu. La opt și jum. porni împreună

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cu mama sa spre bal. E de prisos să mai descriu, cred, tratațiile din timpul balului, căci mândria și gelosia d-nei Ionescu, a alarmat pe bărbatul său, căruia nu 'i era tocmai la îndemână să se arunce în așa de extra-ordinare cheltueli.

De geaba se căznea dânsul să țică: «In timpul nostru nici chiar la București, un ministru saŭ mai șciu eŭ ce! Un Cantacuzino și nici prințul Sturdza nu'și permite să facă asemenea nebunii, mulțumindu-se fie care a petrece o séră de iarnă dantând... uite avem muzica militară, prăjituri de la cofetăria nóstră, prăjituri destul de bune. Tóte acestea sunt destule, ca invitații noștrii să păstreze o suvenire frumósă despre —serata minunată—făcută de Ghiță Ionescu! Aŭ și nebuniile acestea un capăt!

— Nu înțeleg ce vrei să spui? țise M-me Ionescu indignată. Crezi că un bal așa, ori cum ar fi, va fi de ajuns, să ne achite față cu lumea?

— Bine soro, nu e de ajuns să cheltuim una, două, trei sute de lei, bre! Cât vrei să cheltuim? Dupĕ cum spui d-ta, trebue să cheltuim,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

într'o séră, două mii de franci. Unde ajungem, dacă om cheltui în fie-care di câte atât ?

— Nu e nimic, frate ; ne-om mai strâmtora din altele.

— Să ne strâmtorăm! pentru ce ? Ca să adunăm o ceată de pretinşi prieteni, care vor petrece în socoteła nóstră şi care în faţă te linguşesce şi în dos te critică ?

— Iar începi cu teoriile D-tale ? spuse röstit cucóna d-luĭ Primar. Ce, vreĭ să'mĭ închid viaţa între patru pereţi? Vorba asta, rostită în atarĭ împrejurărĭ, făcea pe d-nu Ghiţă Ionescu să tacă ca un peşte şi să scormonéscă posunarul! Şi cum D-na, consórta D-sale, dirigea totul, el fu nevoit să asculte poruncile D-neĭ. S'a comandat la Riegler, 15 sticle de şampanie extrafină, prăjiturĭ şi înghe̦ţate — carĭ aŭ fost expediate în sacurĭ cu ghiaţă — la marea viteză. Sala teatruluĭ Parisian era iluminată a giornò. La intrare atârnaŭ lampióne veneţiene, Ar fi de prisos să maĭ spunem, cum aŭ fost primiţĭ diferiţiĭ invitaţĭ, Chiar D-na Dorneanu fu surprinsă de atâta strălucire ! M-me Ionescu se vedea triumfătóre. Din

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nisce buchete de flori naturale, improvisate, se esala un parfum îmbătător, în tótă sala. Maria acceptă brațul lui George, care o conduse liniștit, până la bufet. E de prisos, asemenea, să spuĭ cum s'aŭ urmat tratațiile—cum s'aŭ schimbat laudele și politeţile, fiind destul a ḑice, că în genere, conversaţiunea se mărginea asupra banalităţilor de rigóre în atarĭ circonstanţe.

Până acum George nu putuse să schimbe cu Maria nicĭ o vorbă, maĭ intimă. La un moment oportun, se sculă, 'ĭ făcu un compliment și 'ĭ întinse mâna, zicêndu-ĭ cu zîmbet:

— V'a plăcut primirea ce vi s'a făcut D-ră Mario?

— Mi-a plăcut așa de mult cum nu maĭ cred să'mĭ placă alta!

— Mĕ tem că nu sunteţĭ sinceră Domnișóră.

— Ah Domnule! nicĭ o dată nu am fost alt-fel.

— Eĭ bine, dacă a'ţĭ ști că tóte s'aŭ făcut pentru domnia vóstră..... aci Maria se înroși puţin și ca să nu i se maĭ dea pas de vorbă, se apropie de mulţimea femeilor. Începură dansurile: Maĭ întâiŭ un Bos-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ton, o Polkă și un Quadril. Maria n'a voit să jóce Polka, de óre-ce jucase bostonul; dar promise lui George, care venise, să o invite—că va juca de orĭ câte orĭ o va mai invita—cu fórte mare plăcere — de data aceea însă nu, cu părere de rĕŭ. După acestea, tótă lumea care 'l cunoscea talentul, o rugă să cânte la pian ceva noŭ și frumos— M-me Ionescu luând'o de mână o conduse la pianul situat în colțul din partea drépță a salonului și o așeză pe scaun. In picióre, la spatele eĭ, ședea George; dênsa nu cutezá, să se uite împrejur, de frică să nu dea cu ochiĭ de el, ale căruĭ căutăturĭ o urmăreaŭ necontenit. Un alt june veni și se puse de cea-l'altă parte; amândouĭ luându-și sarcina ca să-ĭ întórcă notele. Ea simțind fiorĭ în tot corpul, cântă reveria ce o învĕțase, deja cu doue sĕptămânĭ maĭ înainte. Ochiĭ tuturora eraŭ aținți asupra eĭ, căcĭ mlădia nisce note carĭ schimbaseră expresiunea cânteculuĭ, întonând un duet așa de ales pentru starea inimeĭ sale, în cât se părea că șovăia; dar accentele se schimbară numaĭ de cât; emoțiunea era trecută, iar locul no-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

telor plângĕtóre 'l luară ţipătul celeĭ maĭ adâncĭ întristărĭ. In momentul acela George se aplecă peste umărul eĭ, şoptindu-ĭ ceva la ureche; iar pe când tótă lumea isbucni în aplause; dênsul bătea din palme şi din picióre ca un smintit şi luând mâna care personificase clapele, o strânse cu căldură. Pe ochiĭ Marieĭ se lăsaŭ vêrtejurĭ de flacărĭ şi ameţită înfipse mâna în scaunul de alăturĭ şi se ţinu cât putu ca să nu cadă. Mama sa observând'o alergă spre dênsa şi ar fi ajuns prea târziŭ, dacă George nu ar fi prins'o în braţe. Leşinul fu atribuit emoţiunilor şi entusiasmuluĭ. Maria fiind transportată într'o cameră lăturaşe, i se deschise o feréstră şi punêndu-i-se pe batistă Eaux de Cologne, după un timp, scurt, venindu-şĭ în simţire, intră din noŭ în sală. Damele i-aŭ promis, că nu o să o maĭ pue să cânte, de óre-ce i face rĕŭ. Dându-i-se o îngheţată se răcori aşa de bine, în cât jucă şi dênsa un Quadril.

Unele cucóne bănuiseră cauza rĕuluĭ. In timpul Quadrilului George dispăruse; tocmaĭ peste o jumĕtate de oră reapăru în saloŭ. El trecuse

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

în o cameră de alături, căci vĕzu efectele pe carĭ le avea asupra Marieĭ şi socotind că e bine, să ia lucrurile maĭ din grabă, scrise o scrisorică, pe care o băgă în buzunar.... După ce s'a servit câte o bucată de pandeşpan şi champagne, se începu un vals. A treia pereche era George cu Maria; amândouĭ jucaŭ perfect de bine..... dar în legănarea valsuluĭ, Maria simţi mâna luĭ George în sânul eĭ; de o cam dată hotărî, să întrerupă jocul; însă mâna retrăgêndu-se iute, nu avu timpul să facă nicĭ o mişcare, ci urmară înainte.

După terminarea valsuluĭ, Maria aşedându-se pe un scaun şi pipăindu-şĭ sânul, simţi un ghem de hârtie. Işĭ închipui numaĭ de cât ce trebuia să fie, de sigur o scrisóre de la George pentru *dânsa!*

La gândul acesta şi curiósă ca s'o citéscă, se duse la mumă-sa, spunându-ĭ că e obosită şi rugând'o să mérgă acasă. Mama-sa ostenită şi ea şi fiindu-ĭ frică să nu ascunză vre-o durere, saŭ să nu fie deochiată ca şi la balul D-neĭ Dornénu, fu şi dênsa de părerea fiiceĭ sale şi punêndu-se într'o trăsură porniră. Când aŭ ajuns

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

acasă vroi să descânte de deochĭ Marieĭ, dar spunêndu-ĭ că 'ĭ este bine, o sfătui să se retragă în camèra eĭ, să se culce. Dânsa, cea dintâiŭ grije ce o avu când se vĕdu singură, fu să tragă zăvorul la uşe şi punêndu un scaun lângă masă scóse de la piept scrisórea, pe care eraŭ scrise următórele rênduriĭ :

Domnişóră Mario,

De atâtea oriĭ prin aluziuniĭ, m'am căznit să 'ţĭ arăt ce simt pentru D-ta; însă, saŭ nu m'aĭ înţeles, saŭ te-aĭ făcut că nu mĕ înţelegĭ. Cred că ştiĭ că iubirea care face fericirea ómenilor, iubirea care este farmecul vieţeĭ, care măreşce şi îmbunătăţeşce pe om, iubirea este une-oriĭ cauza celor maĭ gróznice chinuriĭ şi suferinţĭ amare.

Iubită Domnişóră,

Permite'mĭ să'ţĭ zic ast-fel, căcĭ décă iubirea este precum spuseĭ maĭ sus, trebue să'ţĭ mărturisesc pe şleaŭ că te iubesc. Te iubesc şi iubindu-te m dreptul ca să'ţĭ imputez neliniştea a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

și grija ce'mĭ pricinuesce acéstă iubire, de câte orĭ simt lacrimile curgându'mĭ pe față și de câte orĭ isvorăsc oftărĭ din inimă. Durerea iubireĭ ce o am către Domnia vóstră, mĕ orbesce; dar plângând o binecuvintez, căcĭ ea vine de la ființa cea maĭ frumósă și maĭ plină de talent, ce am vĕdut'o în țara nóstră și orĭ unde am călătorit. Te iubesc D-ră și iubindu-te sufer, dar sufer cu credința că cel ce nu suferă nu iubesce; suferința o îndur cu plăcere știind sigur că anunțând d-vóstră, care aveți o inimă atât de bună, atât de nobilă, nu'mĭ veți respinge drépta mea cerere, și veți rĕspunde cu milă la tóte rugămințile mele. Vĕ iubesc! Iubiți-mĕ.

Al D-vóstre devotat supus
George Ionescu

P.S. Poimâne de diminéță plec la Bruxelles, ca să'mĭ dau examenul, în urma căruia voiŭ putea lua licența. Trebue să zăbovesc o lună de ĝile; însă dacă mâine voiŭ primi din partea d-vóstre un rĕspuns favorabil, voiŭ face să mĕ întorc în doue săptămânĭ; la din contra nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

voiŭ mai veni nicĭ odată. Dacă vĕ este frică, ca rĕspunsul d-vóstre, să nu cază în mâinele cuĭ-va, eŭ trimit un om de credinţă, care va sta la feréstra d-vóstre şi căruia îĭ veţĭ arunca biletul fără nicĭ o témă.

George

Când isprăvi de citit biletul căzu pe gândurĭ. Mumă-sa văḑând lumină bătu la uşe întrebând-o de ce nu s'a culcat încă; ea suflă lampa şi se trânti în pat. Mai tótă nóptea nu dormi de loc, svârcolindu-se şi silindu-se să pregătéscă într'un sens, rĕspunsul pe care trebuia să'l dea a doua ḑi. Să nu 'ĭ dea nicĭ un rĕspuns? Să'ĭ dea un rĕspuns nesatisfăcĕtor? Dar dacă s'ar ţinea de promisiune şi nu se va mai întórce în ţară nicĭ odată? Se hotărî să nu'ĭ scrie de loc şi cu acéstă hotărâre, adormi. Dar nu trecu mult şi se desceptă, 'şĭ simţea inima strângându-se. Par' că sta pe ghimpĭ şi nu aştepta de cât momentul de a se lumina de ḑiuă pentru ca să se scóle; însă până la ḑiuă eraŭ cincĭ ore. Se sculă, aprinse lumânarea, mai citi odată scrisórea, apoĭ stinse lumânarea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

și se culcă din nou. A doua ḍi sculându-se de diminéță, începu a se răsgândi ce să facă. Neavênd o voință statornică, ar fi dat mult ca să aibă lângă dânsa o prietenă, căreia să'ĭ destăinuéscă secretul și să'ĭ céră povața eĭ. Ce bine ar fi prins să vorbéscă în acéstă privință cu amica eĭ Anna! Dar Anna a fugit cu un profesor, mânată de patima amorului! Anna deci ar fi fost *pentru* un răspuns satisfăcĕtor. Se învârtea prin casă, se trântea pe pat, se scula d'odată, se uita în tavan, pe feréstră, punea mâna pe condeiŭ, schimba călimara din loc, se apropia de sobă, împingea focul, îl trăgea spre ușa sobeĭ, se maĭ învârtea prin odae, apoĭ se așeza la masă și lua condeiul, îl învârtea printre degete, se scula din nou, se ducea în odaia mameĭ sale, se preumbla cât-va timp prin sală, se uita furiș la măsa să vadă ce face, ce pare a gândi, o privea cu dragoste și îĭ venea să o întrebe pe dânsa ce este de făcut. Se hotărâ să'ĭ răspundă, dar ce? Să'ĭ spue că'l iubesce și dânsa. Ce să facă? Luând o hârtie și un plic scrise.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
București

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

D-le Ionescu,

Am citit scrisórea D-v., cea atât de romantică. Numaĭ în romane, am citit că nobiliĭ cavaleriĭ îşĭ scriŭ asemenea scrisorĭ... aci întrerupse... 'şĭ aduse aminte de convorbirile eĭ cu Smaranda şi cu poetul, carĭ vorbeaŭ pe George de rĕŭ şi atuncĭ îşĭ ḑicea: adică de ce nu i-aş spune că'l iubesc şi eŭ? Aşa sunt ómeniĭ să vorbéscă de rĕŭ pe alţiĭ ce le staŭ în potrivă! Scrisórea luĭ George, vĕd că este compusă fórte bine, prin urmare George nu póte să fie prost. Şi când se gândi ce să maĭ scrie, rupse ḑicându'şĭ: dacă scrisórea luĭ se asémănă saŭ nu, cu cele de prin romane, ce nevoe să i-o spun luĭ acésta? Póte că o scie dânsul! Nefiindu-ĭ plăcut începutul, luă altă hârtie şi ḑise:

D-le George,

— adică nu! nu e bine...:

D-le Ionescu,

„Citind scrisórea d-vóstre, am rĕmas ca şi trăsnită, nesciind dacă trebue să rĕspund saŭ nu„... dar şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

aci se opri, nepărându-i-se potrivit termenul trăsnit și nevoind să se arate neștiutóre.

De data acésta, punându'și silințele și concentrându'și spiritul, preparând nisce hârtie roze scrise caligrafic:

D-le Ionescu,

Citind scrisórea Domniei tale plină de un curaj pe care de alt-fel l'ați avut și în momentul când mi-ați pus'o în sân și vĕdĕnd *devotamentul* ce'l aveți pentru mine și dacă gândurile sunt curate, mĕ vĕd vrednice de a rĕșcumpĕra suferințele de care vĕ plângeți—cu ceea ce voiŭ crede că va fi posibil.

Maria.

O potrivi bine, o puse în plic—scrise adresa și mai stând la feréstră, observă un băiat de prăvălie care se preumbla pe lângă feréstră și care îndată ce o vĕdu își scóse pălăria. Maria se retrase pentru un moment. Par-că n'ar fi voit să-i dea scrisórea—temându-se că va afla mama sa, va afla lumea—va afla părinții lui și atunci tot de dĕnsa va fi rĕŭ, căci el

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

vor arunca vina pe dânsa mai mult de cât pe dânsul, căci ș'ar fi dis, că el are să fie băiat bun, de nu-i eșea dânsa înainte. Dar cine era să afle? In sfârșit, zvârli biletul cu iuțélă și se aruncă repede în pat, înăbușindu'și capul în perină. In ḑiua aceea fu fórte indispusă. Pe seară se pomeni din nou cu un alt bilet de la George, prin care 'i mulțumea pentru bunătatea cea mare și pentru viul interes pe care i l'a purtat, spunându-i că nu putea cu nimic să-i răscumpere suferința, de cât cu dragostea ei. O ruga să 'l iubéscă și o anunța că a doua ḑi de diminéță, pleca spre Bruxelles, de unde se va reintórce negreșit, în cel mult două săptămâni. Rugând'o încă o dată să'l iubéscă și să nu'l uite, îi spunea că o va înștiința despre dânsul din Bruxelles, de unde 'i va mai mulțumi încă o o dată... Tótă nóptea se gândi la dânsul și 'l visă. De diminéță se sculă așa de moleșită. Nu-i venea să se apuce de nimic. După ce se îmbrăcă, luă o carte să citéscă. Citi într'un loc unde se ḑicea că Amorul e un lucru primeḑios mai cu sémă pentru cei tineri—căci el te face să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

comiţi prostii de care te poţi căi tótă viéţa. Dar că Amorul e personificat când aŭ amândouĭ tóte darurile; frumuseţe, deşteptăciune, caracter, şi când s'aŭ iubit pentru prima óră. Insă când unul şi-a perdut deja ilusiile în lupta cu viéţa, a petrecut pe braţele prostituatelor, nu se maĭ póte gusta plăcerea iubireĭ nevinovate, maĭ cu sémă de către cel care, a sorbit din paharul viţiuluĭ. Sfatul acesta dintr'o carte pe care i-o dăruise Smaranda, o umplea de nelinişte... Audise pe verişóra eĭ spunînd despre George „vorbe negre“, de care însă ea era convinsă că sînt numaĭ „vorbe!» Inchise cartea, se sculă şi eşind afară se duse la mama-sa, ce pregătea masa pentru dejun. Acésta vĕdĕnd'o tăcută, stând pe gânduri, par-că clocea ceva, o întrebă : Ce aĭ fata mea? de eşcĭ aşa de indispusă de câtă-va vreme? Ea îşi ascunse capul în mâinĭ ca să nu i se vadă o lacrimă ce-ĭ luneca din ochĭ, nedând nicĭ un rĕspuns la întrebare.

— Tu nu rĕspunzĭ, fata mea, nu vreĭ să rĕspunzĭ; dar eŭ vĕd în tine o schimbare! Vĕd că se petrece ce-va în creerul tĕŭ şi schimbarea acésta

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nu e de multă vreme, ci numaĭ din séra baluluĭ de la Ionésca. Am observat că George prea şedea mult de vorbă cu tine. Te va fi încântat cu vorbele luĭ... De, maĭ şciŭ şi eŭ ce să ḑic? De unde şciĭ, am bănuială!...

Dar orĭ cum ar fi, ascultă fata mea: să nu te ceĭ după vorbele bărbaţilor, aşa uşor. Căcĭ eĭ nu sunt de bună credinţă şi de îndată ce vĕd că a produs intenţia dorită, amorul propriŭ se flatéză

— Ce adică D-ta credĭ că iubesc pe George, mamă?

— Precum spuseĭ, acésta n'o sciŭ, dar vĕd o schimbare în tine şi 'mĭ am închipuit că acésta o fi cauza şi ca o mamă care ţine la fiica eĭ, am crezut de a mea datorie să-ţĭ spun lucrul acesta. De alt-fel chiar dacă o fi aşa, tu caută de 'l încércă, căcĭ dacă el te va iubi — nu trebue să ţi-o spue ţie, ci mie şi eŭ voiŭ şti să descurc lucrurile şi să fac să iasă tóte în bine. Dar acum să lăsăm vorbele acestea; dute de veḑĭ dacă a pus masa servitórea. Aranjéză tóte — mâncarea este gata. După masă se retrase în odaia eĭ, unde reze-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mându'şĭ cotul de masă, începu să se gândéscă la întâmplările din timpul ḑilei şi la scrisórea pe care o primise de la George şi întocmea în minte, ceva dintr'un roman pe care 'l citise dênsa.

Işĭ făcea şi închipuirea că dacă l'ar iubi, George, ar putea-o lua, în căsătorie şi ar fi fericită, trăind în abundenţă şi lux. In roman spunea... că familia flăcăuluĭ bogat s'a împotrivit la aprobarea căsătorieĭ luĭ cu fata cea săracă, însă într'o séră mohorâtă, el căzênd bolnav la pat de dragostea pe care o avea către Domnişóra Merodac, ceru îndată ca să i se aducă la patul sĕŭ şi îndulcindu-i-se suferinţa, pe care s'aŭ căznit doctoriĭ, fără isbândă, numaĭ prin mângăierile; rugăciunile şi presenţa eĭ nelăsând ca să-ĭ închiză mórtea ochiĭ.. Când Maria citise acéstă pagină tristă, fiind revoltată fórte rĕŭ, nu a putut să se opréscă să nu strige: O părinţĭ miserabilĭ! Cum a'ţĭ putut fi atât de cruzĭ ca atuncĭ când frigurile frământaŭ pe copilul vostru şi 'l împedicaŭ de a maĭ odihni obositul sĕŭ cap, când îĭ ardea pieptul, când paliditatea gonise sângele dupe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

bujorii feței bunului tênăr,.. numaĭ atunci a'ți dat voie «îngerului» ca să vie să-l scape! O egoism omenesc, egoism nemernic!... când însă era aprópe să țipe pe acest ton filosofic se mângâia și aproba căsătoria tênărului salvat, cu D-ra Merodac! Dupe prânz, primi de la Smaranda din Bucureșci o scrisóre, în care o întreba de noutăți, de starea sănĕtățeĭ mameĭ sale și a eĭ, dacă s'a maĭ dus la balurĭ; că vorbind cu poetul Stoenescu, i-a spus de ultima întrevedere, ce a avut'o cu dênsa. Cum i-a mărturisit iubirea luĭ, la care ea a rĕspuns cu indiferență. «Acum când a vĕdut că obiectul seducțiuneĭ tale ar putea fi maĭ mult George, nu va maĭ cerca «nicĭ o dată», dar totuși iți va păstra admirațiune. El te compară cu o flóre exotică».

Era curios să vadă ce stă ascuns sub frumusețea ta ideală și'ți spun cu vorbele luĭ: „nu a găsit în strân„gerea buzelor tale și în crețurile „frunțeĭ, în părțile cele maĭ intime „ale ființeĭ tale, de cât o minte co„pilărescă subt părul blond". Să nu te superĭ, draga mea că ți-am spus pe șleaŭ, tot ce mi-a spus dânsul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Câtă desfășurare de argumente, câte vorbe, a risipit de geaba, vrênd să te convingă; dar că în ochiĭ tĕĭ albaștri n'a citit de cât impasibilitatea saŭ cel puțin indolența și vina acésta n'o atribue de cât vanitățeĭ tale înăscute și lipseĭ de sentimente! Citindu-mĭ câte-va rînduri, dintr'o carte ce trata despre sciința ocultă, ți-a prezis, o frumusețe trecătóre, care va luci în viéța ta scurtă, ca un meteor ce cade cu o iuțélă vertiginósă din cea-l'altă sferă și că există o „fatalitate“, care te va împinge de multe orĭ spre prăpastie fără ca să te poțĭ opri cu tóte că consciința 'ți va spune, că mergĭ la peire — căcĭ nu aĭ puterĭ și voință». Asta ți-am spus'o maĭ mult ca un fel de distracție, pe care cred că ți-o va produce ție citirea acestor teorĭĭ neîntemeiate ale luĭ... Tocmaĭ se muncea să afle adevĕratul înțeles al scrisóreĭ amicceĭ sale, când sosi o telegramă din Bruxelles. Mama Marieĭ, când vĕdu telegrama, chemă numaĭ de cât pe fiica sa, căcĭ nu înțelegea rostul eĭ. Eraŭ douĕ cuvinte franțuzeștĭ: Je t'aime, n'oubliez pas! Mama întrebă pe Maria de la cine este și ce

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

scrie; ca nu putea tăgădui, că este de la George, dar spuse, că a sosit în Belgia spre a da un examen: „Je viens Dimanche prochain, j'annonçais maman, que je réussi a l'examen". Pe de o parte nu mai putea de bucurie, pe de alta era ca și ameţită. Pe séră primi și o carte poștală ilustrată cu lacul Aterzee și muntele Schafberg, iat'o:

Dragă Mario,

Am primit scrisoarea ta și mi-a făcut o bucurie nespusă, că ţiĭ așa de mult la mine. Imĭ pare bine că și tu și mama sunteţi sănătóse. Spuneĭ mamiĭ că fata eĭ este mulţumită. Ce de lume și ce de sgomot este aci! Iţĭ trimit ilustrația ca să vezĭ cum lacul Aterzee se întinde ca o oglindă la piciórele munţilor. Pe lacurile acestea vezĭ niște puncte negre?, sînt vapórele care circulă de la un oraș, la altul.

Și pentru că numaĭ avea loc pe acea carte poștală; urma pe a doua:

Une-orĭ vêntul suflă fórte rece, maĭ cu sémă séra, dar e nespus de frumos. Noĭ avem o cameră într'un hotel, pe un pisc de munte. Deasupra

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

munteluĭ e o privelişte minunată, maĭ cu sémă acum, după primirea scrisóreĭ tale; căcĭ pînă acum din când în când, desgustul mĕ strângea în cleştele sĕŭ, dar astă-ḑĭ tinereţea 'mĭ este împrăştiată, când vĕd că tot se maĭ găsesc prietene bune ca tine. Pînă acum mĕ coprindea une-orĭ disperarea, când în orĭ-ce acţiune—la orĭ-ce pasiune găsém murdărie ignobilă, care dezonora orĭ-ce urmă de curăţenie. Acum însă mĕ simţ ca o martiră, care 'şĭ primesce sacrificiul şi mĕ redeschiz la sóre întocmaĭ ca şi flórea socotindu-mĕ că nu am fost laşă, iar mustrarea de conscinţă că v'am părăsit, mĭ s'a ameliorat când în insomnia nopţilor lungĭ, cine-va mĕ asigură că nu mĕ minte, vorbindu-mĭ de „dragoste“. Pot ḑice, că aice în vêrful munteluĭ, sînt încrezătóre din noŭ în ḑeul Amor şi petrec fericită. El este tînăr şi bogat, eŭ sînt iarăş tênără, am numaĭ un scrupul că experienţa m'a făcut, să îmĭ pierd „mama“. Cât trebue să sufere, cât trebue să fie de slabă! de îngrijată! Numaĭ póte eşi în lume, ca să nu fie arătată cu degetul.

Spunĕĭ că ţin mult la dâusa, a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ratăĭ sărutărĭ de mâinĭ și spuneĭ că sînt fericită. Poimâne plec la Ischl am auḑit că este o „Esplanadă“, de pomină, voiŭ sta acolo câte-va ḑile, apoĭ plec spre Constantinopole cu Ana. Maria găsi cu cale să arate mameĭ sale scrisórea Anneĭ, spunându-ĭ să mérgă la mama dânseĭ ca să-ĭ spue. Insă pentru că, era cam obosită, lăsară pentru a doua ḑi grija acesteĭ vizite.

Duminică nóptea sosi George, de la Bruxelles. A doua ḑi prima luĭ grije fu să scrie Marieĭ, o scrisóre prin care ’ĭ făcea cunoscut, sosirea sa și o ruga să facă tot posibilul să vie cu mama-eĭ pe la dânșiĭ. Iarna se scurseseu cu vizitele și relaţiunile carĭ ’și luaŭ cursul obicinuit. George cu Maria aveaŭ întrevederi în care îșĭ comunicaŭ cu atât maĭ multă grabă, cu cât fie-care avea maĭ multe impresiunĭ. D-na Florescu vĕzuse pe George, fórte rece faţă de dânsa; numaĭ venea să-ĭ facă vizitele, de la carĭ maĭ înainte nu lipsea; asemenea și M-me Spirea vedea marea luĭ răcélă. El nu se maĭ ducea la dânsa, de loc. Acestea strângându-se într’o séră—vorbeaŭ despre

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

secretele lui și în sfârșit declarară, că bănuesc adăvĕrata causă... Era pe la sfârșitul lunei februarie; primăvĕra se anunțase de timpuriŭ. George avea cea dintâiŭ întîlnire cu Maria la bosquetul din grădina publică. Maria ședea gânditóre pe o bancă. George cum se apropie, o salută și uitându-se țintă în ochiĭ eĭ, o întrebă mângâind'o pe gâtul eĭ decoltat:

— Ce aĭ? De ce eștĭ așa tristă? O fată frumósă ca d-ta cu părul auriŭ, cu ochiĭ ca micșunelele, cu buzele roșiĭ nu trebue să fie tristă. Vorbele acestea dise cu atâta sinceritate rĕsturnă înțelepciunea Marieĭ. Ea roșindu-se, nu rĕspunse nimic, căcĭ ochiĭ 'ĭ lăcrimaŭ și'și plecă capul.

— Fără d-ta, d-șóră, viața mi-ar fi o povară greŭ de suferit și nicĭ d-vóstră, nu veți înțelege rostul acesteĭ vieți, până nu veți citi în cartea amoruluĭ. În sfârșit, se despărțiră, promițându'și că se vor maĭ întâlni. Ea se duse acasă, uluită, nu știa ce să maĭ facă, încotro să maĭ pornéscă, simțea nevoia uneĭ destăinuirĭ, îĭ venea să'ĭ scrie Aneĭ, scrie Smarandeĭ, să le spue lor tot, cerându-le consiliŭ. Dar par-că ve-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dea rĕspunsul mai din nainte. Ana iar fi spus: să-l iubéscă, dacă aşa'ĭ cere inima. Smaranda ar fi început cu teoria fatalismului, orĭ vorbele poetului. De vre-o treĭ, patru ḑile nu s'aŭ mai întâlnit la grădină, de oare-ce vremea a fost fórte urâtă, plóie amestecată cu ninsóre. A venit Martie. La 1 Martie George trimise acasă Mariei, un mărţişor fórte frumos de aur şi cu şnur de mătase „grie". In mijloc era de cristal şi avea un semn de întrebare roşu. Mărţişorul era însoţit de o scrisóre pe care ḑicea: Dragă Marie, primesce acest mic cadoŭ care are darul să'ḑĭ spue multe. El ne spune să ne aducem aminte necontenit unul de altul, de dragostea nóstră, că sântem tineri şi că tot ce ne rĕmâne de făcut, este „Amorul" care te face să uiţĭ deşertul vieţeĭ şi care va face şi fericirea nóstră. Atârnă mărţişorul de gât şi păstréză-l restul lunilor din anul acesta, aprópe de tine, ca simbolul sĕŭ să 'ţĭ amintéscă despre mine şi să te facă să pricepĭ, cum te am în mintea mea, când sânt departe de tine.

Trecuse primele 15 ḑile ale luĭ Martie, vremea se îndreptase. Primăvéra se arată în tótă splendórea eĭ. George şi Maria aŭ reînceput să 'şĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

dea întâlnirĭ în grădină. El o ruga să maĭ vie și ea 'ĭ promitea, ținêndu-se de cuvênt. Adesea 'șĭ făceaŭ planurĭ de căsătorie și vorbeaŭ despre măritiș. El 'ĭ spunea că dânsa va fi o soție model și o învĕța cum trebue să se pórte, ca să-șĭ înțelégă menirea și în ceasurĭ de disperare 'ĭ ḑicea, că va spune părinților gîndul luĭ, cerêndu-ĭ voe ca să se însóre. Într'o ḑi de primă-véră, nóptea 'ĭ apucase în mrejele convorbirilor. George strângând ușor talia Marieĭ, se primblaŭ prin deșisurile boltite ale bosquetuluĭ rĕspirând farmecul mugurilor și al floricelelor. Cerul era întunecat, iar eĭ vorbeaŭ despre iubire. Se așeḑară pe o bancă, căcĭ pe Maria o podidise plânsul, un plâns liniștit cu lacrimĭ melancolice și tăcute, lacrimĭ de acelea carĭ aŭ un soiŭ de dulcéță și pe care acelĭ ce le privesc, cată să scie, că este necesar ca să le lase să curgă. După un minut deschise ochiĭ, surâzând.

George o sărută prelung. Își promiseră să se întâlnéscă regulat, de douĕ orĭ pe săptămână și se despărțiră.

În ḑilele următóre, urmară maĭ acelĕșĭ convorbirĭ, întrerupte de săru-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tărĭ ușóre. George citise câte-va cărți și învățase pe din afară, discursurĭ de dragoste, cu care amețeaŭ capul bieteĭ Mariĭ—acum veniră și discursurĭ mai plastice. Intr'o ḑi când vĕḑu că Maria nu surâde la cele ce spunea dânsul adaose : Te găsesc, draga mea în unul din acele momente triste, în care totul dispare în négra desnădejde, fără ca să'mĭ pot da séma de motivul acesteĭ stărĭ sufletescĭ. Calea spre fericire când 'țĭ este smălțuită cu florĭ, de ce nu surâḑĭ iubita mea? Tu parĭ disperată ? Sânt rare momentele acestea, când stăm împreună și asupra mea aŭ un efect urât. Să ne iubim Mario, și fie ca din iubirea nóstră, să iasă flóre mândră, să ne iubim, căcĭ un glas lăuntric 'mĭ strigă: Din iubirea nóstră va eși rodul superb... Și se despărțeaŭ, spre a se revedea iarăși. Mumă-sa începuse să o revadă veselă. Numaĭ nopțile 'ĭ eraŭ teribile, căcĭ o năbușeaŭ suspinurĭ și lacrimĭ... simțea o putere extraordinară de viéță... o impulziune. Ar fi dorit să se mărite. Ce durerĭ amare sânt acelea pe carĭ le îndură o fată crescută sub ochiĭ mameĭ ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Ce durere simte inima unei fete curată ca o oglindă, ce nu a fost întunecată de nici un fel de suflare și care se vede de o dată, ca o pasere fără apărare, prinsă și învăluită într'o voință mai tare de cât rezistența ei!

Nóptea, Maria simțea că o împinge cine-va și că ea cade ori și cât s'ar ține, iar o voce misteriósă audea că-i dice: Mĕ iubescĭ? O! erau nopți în care înebunea, în care credea că este perdută și repeta în sine: Îl iubesc, îl iubesc!... și acestea și le dicea cu teróre, în cât se credea în prada unui simțimênt, contrar de voința sa. Dar acele emoțiuni, nu erau de cât probe de amor născênde. Totuși în ultimele dile interpreta vorbele amantului sĕŭ și par' că niște fiorĭ reci îĭ străbătea cugetul... gândindu-se...

Dar nu se temea, căcĭ își dicea, că omul nu trebue să se témă, de cât de cei ce i-aŭ făcut rĕŭ, așa dar dacă nu putea să'l urască, să se témă de dênsul... atuncĭ sentimentele pe carĭ le avea față de dênsul, nu erau de cât iubire. Și astfel adormea visându'și fericirile viitóre.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Insă, dacă pentru ca înțelesul amorului se mărginea numaĭ la nișce sărutărĭ orĭ strângerĭ de mână ușóre și mângâerĭ pe păr și pe obraz, pe dênsul nu-'l mulțumea numaĭ atâta, căcĭ îl muncea necontenit un gând care'ĭ striga : înainte! Simțea o sforțare a nervilor, o cantitate mare de energie, care cerea nevoia de a fi întrebuințată și care o pierdea zadarnic, când nimic maĭ vrednic nu îl atrăgea și simțea traiul cu dânsa, că începea să fie plictisitor, fără variație, și dragostea i se părea leneșe și banală, nu o adevărată „chemare“ a dragostei. Apoĭ în gustul de a trăi și încordându'și voința și curagiul, înainta pe drumul ce'și plănuise și după ce 'ĭ propuse, de maĭ multe orĭ să vie acasă la dênsul, orĭ să se ducă el la dênsa acasă, când ar fi singurĭ... se hotărâ să se ducă într'o séră la ea...

Diua fusese ploiósă. George nu se vĕzuse cu Maria de aprópe o sĕptămână, din causa timpului urât...

Casele în carĭ ședea Maria erau învăluite în întuneric, numaĭ feréstra de la camera eĭ era iluminată. Imprejur domnea o tăcere adâncă. George

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mergênd tiptil, se apropie. Nu cunoscea de cât o singură intrare. Pórta curţeĭ era deschisă... Merse într' acólo, deschise o uşe de la coridor şi dupe ce merse un minut prin sala întunecósă, se opri la uşa eĭ... Ascultă... Nimenĭ! Prin gaura cheieĭ vĕdu lumina din năuntru. Maria nu dormea, ci sta întinsă pe pat, citind o carte. De odată tresări... Cine-va bătu la uşe. De o cam dată crezu că e mama eĭ.

— Cine este? întrebă ea liniştită.

— Deschide, deschide, şopti o voce de afară,—deschide iute!

— De o cam dată Maria se întunecă la faţă. I s'a părut vocea lui George; dar ca să se asigure:

— Numele D-tale? te rog.

— Deschide Mario, nu'mĭ cunoscĭ vocea? eŭ sunt: George!

— George! Dar ce cauţĭ la mine acum la mieḑul nopţeĭ? întrebă ea Şi deschiḑênd uşa:

— Cum aĭ intrat aci?

El nu ḑise nimic, ci se uită plin de admirare şi de poftă la Maria, care era îmbrăcată cu un capot lung şi cu pĕrul în două códe, date peste spate. I se părea, la început, o în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

chipuire saŭ visul fantesiei luĭ aprinse; dar când o apucă în brațe și o sărută așa cu foc, vĕdu că nu era nicĭ vis, nicĭ închipuire, ci era Maria în carne și óse, maĭ frumósă de cât orĭ când; așa de frumósă, că nu'șĭ maĭ lua ochiĭ de la dânsa și nicĭ brațele din jurul mijlocului eĭ!

Maria voia să'l îndepărteze, spunându'ĭ:

— Dacă va audi mama, de dincolo, o voce șoptind, dacă va veni dênsa? Tu nu veĭ putea sta aci...

Se uita speriată împrejur... I se părea că audea pașĭ în sală. El lăsase ușa de la cameră deschisă, și se putea vedea lumina.

— Lasă-mĕ cel puțin să închid ușa?

George se duse de închise ușa, pe care o zăvorî și plin de chinurile care-ĭ rupeaŭ corpul, se aruncă sdrobit la piciórele Marieĭ, în genunchĭ, apucându-ĭ piciórele cu mâinele și murmurând ca într'o rugăciune... Un zâmbet se ivi pe buzele eĭ roșiĭ, vĕdând pe George într'o ast-fel de posițiune cum 'ĭ șoptea, îmbrățișând'o cu drag. Dar simțindu-se așa de înlăuțuită și că gluma póte ajunge cam prea de-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

parte, se căzuea să-i deslănțuiască mâinile.

— Dar ce vrei să faci, George? șopti ea cu un ton aprópe amenințător.

— Lasă-mĕ să te iubesc Mario. Ascultă-mĕ Mario: De aĭ putea să-ți arunci o privire în inima mea sbuciumată de chinurĭ, atunci nu te-aĭ maĭ îndoi de nimic, iubita mea.

Te iubesc așa de mult! exclamă el împreunându-și mâinile în dreptul pieptuluĭ.

— Dar ce va ḑice lumea George?

— Știĭ că te iubesc din suflet și că 'mĭ ți-ŭ jurămêntul, voiŭ rĕmânea al tĕŭ, în vecĭ al tĕŭ.

Lasă-mĕ să 'ți îmbrățișez, genuchiĭ...

— Opreșcete George, întrerupse ea, cam cu compătimire... Dar curajul nu părăsi nicĭ de acéstă dată, pe tênărul Don Juan, pe care o îmboldire neînțelésă 'l mâna mereŭ spre dânsa, tâmplele 'ĭ svâcneaŭ, ochiĭ i se umpléŭ de valurĭ roșiĭ. El lăsă pe Maria din brațe și ḑise cu un ton aprópe ironic:

— Va să ḑică tu nu mĕ iubeșcĭ... până acum tot ce aĭ spus, aŭ fost minciunĭ! Dacă m'aĭ făcut sĕ mĕ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

întorc de la Bruxelles, așa de curând, aĭ făcut'o numaĭ de capriciŭ. Decĭ iubirea pe care...

— Nu vorbi, așa George; ci spune-mĭ maĭ bine, ce drept aĭ până acum asupra mea?

— Am dreptul, că te iubesc și că veĭ fi soția mea, ḑise George, cu blândețe, căḑênd din noŭ la picĭórele Marieĭ și cu ast-fel de gânduri maĭ mult rele de cât bune și folositóre o atacă cu atâta tărie, în cât începu a clăti statornicia și onestitatea Marieĭ, care nu se putu stăpâni să nu lase să bănuiască cele ce se deșteptaseră în pieptul eĭ, ce 'ĭ era strâns de un clește ce-ĭ oprea rĕsuflarea.

George observa tote acestea și se aprindea maĭ mult. De mult obosita luĭ simțire, nu fusese biciuită cu atâta putere. Orĭ ce silință de a sta împrotiva patimeĭ, i-ar fi fost fără folos. In sfârșit, cu trufia și nerușinarea firéscă, unuĭ suflet pătimaș ca al sĕŭ, George găsi cu cale să strângă și maĭ mult cercul în jurul acesteĭ fortărețe:

— Voiŭ fi discret și te voiŭ iubi, murmură el cu un fel de asigurare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Maria ar fi voit să se îndepărteze; însă el strângând'o de talie, jură cu solemnitate :

— Să nu te îndoeşci de nimic. Pe Dumnedeŭ şi pe onórea mea de bărbat că numaĭ pe tine te iubesc şi că numaĭ tu veĭ fi a mea. Voiŭ sci să 'mĭ ţiŭ jurămêntul şi pronunţând vorbele din urmă, 'ĭ strânse cu putere mijlocul, depunându-ĭ un sărutat înfocat. Maria tremurând, abia putu să îngâne.

— Nu maĭ de te-aĭ ţine de jurământ George! şi privea cu gróză împrejur.

— N'aibĭ nicĭ o tricĕ. Nu te îndoi de mine.

In acest moment se auḑiră în sală paşi; cine-va bătu la uşe. George se ascunse numaĭ de cât în pat. Era mama Marieĭ.

— Sunt perdută, sunt perdută, gemea fata frângându'şĭ mâinele. Insă avu presenţă de spirit şi suflând în lampă, se apropie de uşe deschiḑând'o :

— D-ta eşcĭ mamă ?

— Eŭ ! dar ce tot facĭ acolo de nu te culcĭ.

— Tocmaĭ acum m'am desbrăcat

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

și voiam să mĕ culc, reluă Maria, cu glas calm.

— Bine, culcă-te, ḑise dânsa a trecut mieḑul nopţeĭ... credeam că aĭ adormit cu lampa aprinsă... și eși. Maria se repezi îndată la George, ḑicênd cu un glas apăsat: Sunt demnă de plâns, demnă de plâns.

Și după ce'ĭ luă mâna, căḑênd în genunchĭ:

— Aĭ milă, scapă-mĕ!

— Vaĭ, dómne, ţi-am spus să n'aĭ nicĭ o fricĕ, rĕspunse el, eșind binișor prin coridorul a căruĭ uș̣e o închise cu grije... Trecuse miezul nopţeĭ. Lună nefiind pe cer — nóptea era întunecósă. Nu putea să'l vaḑă nimenĭ și chiar de l'ar fi vĕḑut îșĭ împlinise dorinţa? isbutise? ce'ĭ păsa!...

Maria rĕmăsese singură, în ea ferbea o bănuială teribilă. In inima eĭ sfâșiată, domneaŭ lupte interne. Ĭĭ venea să se ducă la mama sa, să'ĭ cadă în genunchĭ, rugând'o s'o ierte și să'ĭ spună tot; o grije aspră o muncea, se simţea perdută.

— E prea mult!

Și ne maĭ găsind nicĭ o scăpare din acest labirint al gândurilor și luptelor sale, adormi. Dar în somn i

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

se părea că aude un sgomot la feréstră, ca și cum cine-va arunca cu nisip în gémurĭ. In somn nu'și putea explica acest fenomen; afară era nópte. Se vedea citind pe carte, când la ușe se audi bătând ușor, strigându'ĭ să'ĭ deschidă; ea deschise. Era George. Apoĭ i se înfățișă tótă convorbirea, pe care a avut'o cu el, îmbrățișările nebune, opunerile eĭ. Jurământul solemn: „Voiŭ fi numaĭ al tĕŭ și tu „veĭ fi soția mea". Apoĭ îmbrățișarea din urmă, la care... nu a maĭ fost în stare să resiste și imediat o altă bătae în ușe, convorbirea cu mama sa. Isolarea acesteia și în urmă o deslănțuire de furtună și un trăsnet înfiorător, care cădu între dêusa și George și la vederea căruia se desceptă înspăimântată. Sculându-se sări drept în picióre în mijlocul caseĭ; vĕdu că începuse să se lumineze de ḑiuă. Tresări, se uită pe feréstră și ḑise în gând:

— Dar ce fu acésta?

Nu era furtună, afară totul era liniscit... Își aduse numaĭ de cât aminte de scena reală și observă că visul nu a fost de cât efectul aceleĭ cause adevĕrate și grózuice. Visul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

acesta, după părerea ei, avea o explicaţie rea, care'i va aduce o veste tristă. Tótă ḑiua a fost descurajată, însă găsea ca unică mângâere, în cugetul său, faptul că numaĭ el a silit-o... Acum aflase *secretul* dragosteĭ, dar acest *secret* nu va micsora durerea sa, din contră va plânge necontenit nu numaĭ lacrimĭ din ochĭ, ci lacrimĭ din inimă şi lacrimĭ de sânge !...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

V

Primă-véra se întindea în tótă atmosfera îmbălsămată de florile ce'şĭ resfăţaŭ colorile împr[illegible]iindu'şĭ parfumul între pământul înverzit şi între cerul azuriŭ şi limpede, pierdut în spaţiul nemărginit. In faţa splendórei cu care se împodobise natura, George şi Maria îşĭ trecură ḑilele, întâlnindu-se din când în când, pe sub copacii ce se înfrunziseră. In fundul grădineĭ, ce o aveaŭ la marginea oraşuluĭ, adesc-orĭ George, luând mâna Marieĭ într'a luĭ, după ce admira natura, trăgênd'o spre pieptul sĕŭ, îĭ ḑicea:

— O, înger, te iubesc.. Vin-o să împărtăşesc cu tine bucuriile vieţeĭ nóstre. In ochiĭ tĕĭ citesc cea maĭ dulce mângâere... Câtă libertate daĭ sufletuluĭ când iubescĭ, câtă putere

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

de a simți se risipesc în valurile luĭ... și câte suspinurĭ nu isvorea din pieptul Marieĭ, ridicându se sub pomiĭ primă-vĕrateciĭ, saŭ în serile încântătóre la apariția luneĭ; dar și câte bătăĭ de inimă, câte momente de disperare, în carĭ ar fi dorit maĭ bine mórtea... Așa că de multe orĭ iubirea pe care o citea în romane, îĭ apărea cu mult maĭ frumósă de cât acea pe care o întâmpina une orĭ. Insă, cine póte fi prevĕdĕtor în actele iubireĭ?

Totuși i se părea și frumósă, pentru că era născută din neprevĕzut... O înfățișare plină de grație într'o clipă de dulce înfrângere sufletéscă, o isbea de o dată, fiind în stare să renască maĭ cu foc iubirea, din sufletul eĭ însetat și prima scântee ce se prindea 'ĭ erea atât de scumpă!... Ce fericit este sufletul în chinurile acestuĭ incendiŭ, dar iubirea acésta trebue să fie departe de înțelesul vulgar, în care se scurge viĕța obĭcinuită. In serile luĭ Maiŭ, George și Maria, se opreaŭ din când în când să asculte ultimul ecoŭ al ĝileĭ... de departe se ridicaŭ fumurile, de pe la coșurile din orașul tainic și tăcut,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

suflarea orașului începuse să fie négră, ca însăși nóptea, ce une-orĭ 'ĭ prindea îmbrățișându-se, iar eĭ surâdeaŭ de bine-făcătórea linisce. Iubirea le umplea inimile.

Adesea se sărutaŭ și sărutatul lor se pierdea în linișcea nópților, împreună cu ultimul ecoŭ al paserilor. George 'și coperea fața în părul eĭ blond, iar eĭ i se roșea obrazul, piepturile săltaŭ de suspine și tremuraŭ de emoțiĭ. El insista în tot-d'a-una cu vorba rugătóre, 'ĭ mângâia obrajiĭ, 'ĭ săruta ochiĭ. Pe urmă plecaŭ fiecare spre casă... Căldurile începuseră, luna iuĭ Iunie se apropia de jumătate. Fie-care cucónă cu dare de mână 'și pregătea tualetele, cu carĭ trebuiaŭ să se facă remarcată, rochiele de voiagiŭ; căcĭ la băĭ era să fie lume multă și vor fi nevoite să facă diferite cunoscințe. Cei cu mai puțină dare de mână, se duceaŭ pe la țară orĭ pe la viĭ. În timpul vacanțeĭ veni și Smaranda. Verișórele se întâlneaŭ foarte des.

George se dusese cu mama sa la băĭ la Mehadia, promițând Marieĭ că va face tot posibilul și se va întórce peste o săptămână. Când se împlinise

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

o săptămână și nu se întórse, Maria era fórte tristă. Intr'o ast-fel de ți, veni Smaranda la dânsa. Ea intră în casă, fără de veste și o găsi plângênd.

— Ce faci Mario, ce aĭ tu? De ce suspinĭ? Spunemĭ ce te muncesce? Escĭ așa de schimbată?

— Nu sciŭ ce am... mi-e dor... și ascunțându-și fața în mâinĭ, isbucni în plâns.

— Tu plângĭ Mario? Pentru Dumnețeŭ, spune-mĭ ce aĭ? Ce ți s'a întâmplat? și o mângâie rugând'o să spue tot ce o muncesce.

Ea se ridică și 'i spuse totul aprópe murmurând, de témă să nu o audă alt cine-va.

— Cam nu 'mĭ vine să cred, și 'l iubescĭ?

— Sciŭ că 'l doresc la nebunie. Nu sciŭ ce este

— Și te iubesce și el?

— Așa mi-a jurat.

— Da bine, soro, cum aĭ putut să comiți o prostie așa de mare? Iubirea luĭ nu 'ți va pricinui de cât suferințe...

— Nu maĭ mĕ dojeni, verișóră, ci maĭ bine fă-mĭ curaj, căcĭ simt că

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

'mĭ lipsesce curajul și voința. Acum vĕd lipsa acésta, maĭ bine ca în tot d'a-una. Până în minutele acestea mĕ îndoiam dacă am, saŭ nu, voință.

— Nu vreaŭ și nicĭ nu dic nimic din răutate, Mario, dar dragostea pe care spuĭ că ți-a jurat'o George are să se micșoreze, pentru că nu o să potĭ să'l iubescĭ în tot-d'a-una, cum n'o să pótă nicĭ el, căcĭ va sosi un timp, când nu vi se va maĭ permite.

In dragostea acésta, nu veĭ afla de cât suferințe și desiluziĭ; fiĭ rezonabilă și ascultă-mă: lasă-te de acéstă dragoste până nu va prinde rădăcinĭ maĭ adâncĭ, căcĭ atuncĭ nu se va maĭ putea repara nimic. N'aĭ auḑit ce vorbea înainte lumea despre George? e o ființă decăzută. N'aĭ auḑit de relațiunile pe carĭ le-a avut cu D-na Florescu, D-na Spirea și altele. Tótă lumea bănuia și vorbea despre vizitele prea dese, pe carĭ le făcea adese-orĭ nóptea... maĭ cu sémă că eraŭ vĕduve. Maria suspină și rĕspunse trist: Póte că aĭ dreptate, dar e cu neputință să le maĭ întrețic și acum și vĕḑênd necesitatea unei spovedirĭ, apucând de gât pe Smaranda, o sărută și 'ĭ spuse despre legăturile eĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cu George: pe şleaŭ. Smaranda rĕmase ca împietrită:

— Nenorocită, te plâng şi îţi urez, ca visurile tale să se împlinéscă, dar dacă veĭ face să nască un nefericit? Moştenirea morală, care 'ĭ va rămâne de la tine va fi un neant plin de desnădejde şi apoĭ moştenirea materială? Cine şcie! Póte acela pe carĭ 'l veĭ da, pentru o clipă de plăcere, te va blestema... Insă tăcu, vĕdĕnd că pe Maria o înăbuşiseră lacrimile şi observând nefericirea ce a căzut asupra copilului eĭ, ca vĕră şi ca bună prietenă, căuta să o mângâie, să o distreze, lăsând viitorul în puterea destinului.

Ea se retrase, făcându-ĭ curaj. Vorbele Smarandeĭ 'ĭ străbătu creerul şi neputând să înţelégă cauza întârzieriĭ luĭ George, o fulgeră ideea că George póte s'o fi săturat de dânsa şi 'şĭ va fi găsit pe la băĭ alta maĭ frumósă. Ideea acésta o făcu să se cutremure din tot corpul şi oprindu-şĭ pentru un minut respiraţia, se gândi, că George nu putea face acésta de óre-ce i-a jurat; însă o idee agăţată de un creer, nu 'l maĭ slăbesce, până nu se împlinesce. Une-orĭ Maria avea momente de judecată limpede, în care

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

putea să măsóre prăpastia, în care era gata să se prăvălească; dar numaĭ de cât, cugeta că e rea cu dênsul, căcĭ nu se putea să 'şĭ calce cuvêntul dat şi alimentându-se cu argumente în favórea luĭ, i se împrăsciară tóte ideile, ca praful înaintea vêntuluĭ!

A doua dĭ sosi şi George de la Mehadia. Gelosia şi mâhnirea Marieĭ că George o înşela cu vre-o altă amantă închipuită de dânsa, se treceu îndată cu venirea luĭ. Credea că o iubesce prea mult, pentru a se putea gândi că ar putea să trăiască fără dânsa. Cum veni el, Maria urmă cu întrevederile obicĭnuite, fără ca să dea vre-o importanţă bănueleĭ ce i-o inspirase Smaranda, socotind că n'ar fi frumos din partea eĭ să se apuce să-l descósă de tot ce a făcut la băĭ. Acum se întâlneaŭ maĭ des în casele luĭ George, pentru că părinţiĭ lipseaŭ d'acasă... Lumea vĕdând pe Maria eşind de multe orĭ din curtea luĭ Ionescu, începu de curiositate să observe... şi aflară cauza.

Vestea se răspând în tot oraşul şi ajunse până la urechile mameĭ Marieĭ. Maĭ cu sémă câud într'o séră,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

fiica ei veni înoptat de tot acasă; dar nu i'a făcut nici o dojană aspră, ci i-a spus numai să fie cu bagare de sémă, că nu cum-va George să'şi întindă mrejele prea departe! Sărmâna mamă! ea prevedea în intimitatea lor o dragoste pornită din inimă, o dragoste care le-ar fi putut face posibilă o unire, o căsătorie. Ei 'i părea bine de lucrul acesta şi cu cea mai mare bucurie ar fi dorit să vadă pe fiica ei, măritată după feciorul lui Ghiţă Ionescu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

VI

Pe la 30 Iulie D-nu Ghiță Ionescu cu doamna, soția sa, o servitóre și două cufere încărcate 'și făceaŭ intrarea în curtea d-lor, întorcându-se de la băĭ. Nu trecură nicĭ treĭ dile, de la sosire și D-na Ionescu fuse însciințată de către lumea bârfitóre și maĭ cu sémă de vechile prietine a le luĭ, George, despre tótă purtarea luĭ în lipsa dânseĭ. Ba unele din ele ajunsese până acolo, în cât spunea că 'l vedea cu *dânsa* în trăsură, regulat de două orĭ pe dĭ. Pretextul pentru care George, ceruse să se întórcă acasă singur era ca să pótă să citéscă în liniște. D-na Ionescu observă că fiul sĕŭ a pretextat o mînciună și ca să evite vre-o încurcătură, decise să facă tot posibilul ca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

el să plece la Bruxelles pentru licență chiar de la începutul lui August în loc de sfârșitul lui Septembre, după cum trebuia și hotărâse mai din nainte. George la început stărui să rămână pentru la tómnă, însă la insistențele părinților și la banii ce aceștia 'i da de cheltuială și gândindu-se să 'și capete mai curând *titlul*, plecă! La plecare a spus Mariei că se va întórce peste o lună. Într'adevĕr pe la jumătatea lui Septembre George Ionescu se reintorcea în orașul sĕŭ natal, cu o cólă de hârtie de un metru, tipărită cu litere franțuzești și latinești, cu diploma de licență în Drept la Universitatea din Bruxelles. D-na Ionescu, cea d'intâi grije ce o avu pentru băiatul sĕŭ titrat, fu să-l căsătorésca. Așa că d-l licențiat fu logodit cu d-ra Eleonora Dorneanu, care 'i aduse o zestre de 200,000 lei, afară de ce va rĕmâne după mórtea părinților ei, Maria, nu știa despre lucrurile acestea ce se preparaŭ în grabă și fără sgomot. Ea primi de la Smaranda o scrisóre prin care o anunța că este la Constanța și că va veni peste câte-va dile incongnito, ca să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

vadă. Intr'una din ḍile Smaranda veni la dânsa propunându-ĭ să mérgă impreună cu dânsa şi cu Eugenia, pentru câte-va ḍile, la via acesteia din urmă. Via era la o depărtare de o poşte şi pentru că Smaranda avea să plece peste două săptămâni la Bucureşti, Maria se învoi. La Vie afară de primblări, Maria şi cu Eugenia profitară de amica lor Smaranda, ca să le citéscă câte-va scrieri de a lui M-me de Staël.

In ḍiua când eraŭ să se întórcă, mama Eugeniei primi următorul bilet de invitaţiune:

«D-na şi D-l Gh. Ionescu, aŭ onórea, a vĕ face cunoscut logodna fiului lor George Ionescu, licenţiat în Drept, cu D-şóra Eleonora Dorneanu, — şi vĕ rógă să bine voiţi a-ĭ onora cu presenţa D-v la ceceremonia ce va avea loc în casele D-lui Grigore Dorneanu din str. Ţepeş-Vodă, 5, în ḍina de Joi 12 Septembre a. c.»

Acéstă veste căzu asupra Mariei, ca un trăsnet. Când-rĕmase singură, cu verişora, eĭ ĭ căzu la piept, rugând'o să ĭ ajute. Smaranda ĭ dictă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

următórea scrisóre, pe care Ana trebuia să o trimétă lui George:

Domnule George,

«Am fost rĕnită de mórte în sentimentul, meŭ cel mai călduros, în amorul ce'l am pentru D-ta îndată după citirea biletuluĭ de învitaţie la logodnă, pe care l'aĭ trimis mameĭ Domnişóreĭ Eugeineĭ. Pentru a scăpa din acéstă suferinţă morală, m'am gândit un moment la sinucidere şi ceea ce mĕ împinge maĭ mult la acéstă hotărâre, e că m'a lovit grozav decepţiunea.....

E teribil ca a doua ḑi chiar, când obrajiĭ ţĭ eraŭ încă umeḑĭ de sărutatul meŭ, a doua ḑi dupĕ ce depuseşĭ solemnul jurămînt în faţa mea şi a lui Dumneḑeŭ că nicĭ o dată nu te veĭ maĭ lega cu o altă fiinţă, că nu mĕ veĭ părăsi nicĭ-o dată, a doua ḑi săţĭ calcĭ cuvêntul de onóre.

Acésta se chiamă, o murdărie a vieţeĭ, Domnule şi mĕ desnădâjduescĭ până într'atât în cât décă ştirea nu e o farsă, ci este curată şi verosimilă, găsesc maĭ cu cale să mor, de cât să trăesc Eŭ cred că este maĭ bine a muri. Spunemi-o sincer şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

fără înconjur; crecrul meŭ acuma e torturat, numaĭ judecă. Escĭ om care cunoscĭ viéța, luminézămă. Mercurĭ la ora și locul obicnuit, te rog să ne întâlnim, ca să ne înțelegem verbal.»

Maria

Geórge când citi scrisórea se gândi, să se ducă, saŭ să nu se ducă? Tonul însă, cu care e scrisă, 'l hotâră pentru. Maria cu lacrimile în ochĭ, 'l rugă să 'șĭ aducă aminte de jurămîntul ce-ĭ dăduse, să-ĭ fie milă de dânsa; însă el căuta să o convingă că tot o iubesce, dar că trebue să înțelégă că este pesté putință să maĭ trăéscă cu ea. Părinții nu voiaŭ sâ-l lese, că s'a încercat o dată să le spue, dar că era să 'șĭ capete ura lor.

O ruga sâ-l uite, să nu-'l maĭ aibe în gând nicĭ o dată; că el 'ĭ va păstra memoria pentru că o iubesce, a iubito și o va iubi în totdéuna.

— Va să ḑică, sunt nenorocită? Cer ajutor de la unĭ om fără îndurare, Ah! acum mi s'a deschis capul, dar prea târziŭ, un om căzut așa de jos ca D-ta nu póte să fie de cât

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nepăsetor și rece la orĭ-ce. Escĭ nemilos și fără scupule.

— Plécă, ĭ soptea George, căznindu-se să o rădice ; am săţĭ dau o pensie cu care să trăescĭ bine.

La vorbele aceste Maria se sculă în sus, cu privirea cruntă și zise cu un glas fulgerător.

— Plécă Domnia-ta Plécă și mergĭ înainte Dumnetă, care n'aĭ avut milă de mine, credém că mă veĭ face fericită! astă-zĭ mi-aĭ smuls orĭ-ce illuzie. In acest vălmășag al vieţeĭ, în acéstă mare de patimĭ, veném să'ţi cer ajutor, să mĕ scoţĭ din valurile în care am intrat, însă D-ta remiĭ surd la tóte rugămintele mele, cînd aĭ putea să mĕ scapĭ numaĭ cu un gest, dacă aĭ fi ţinut la mine și la onórea D-tale Ar trebui să fiĭ judecat cu cea maĭ mare asprime, căcĭ escĭ un om nestatornic și purtarea D-tale este condemnabilă. Maĭ de mult avém bănuială în observările mele, dar nu putém să îndrĕznesc să mĕ port alt-fel cu D-ta, căcĭ îmĭ lipsea convingerea. Astă-zĭ de și târziŭ, însă momentul acesta este solemn pentru noĭ. Sunt hotărâtă..... Simpatia pe care o aveaĭ pentru

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mine, alta a fost destinată să o meriteː De e drept ce ḍiĕ, atunci e mai bine să ne îndepărtăm unul de altul. Dacă nu e adevărat, dacă m'am înșelat, o atunci sunt vinovată, că neliniștesc viața unei ființe nobile și o amăresc și pe a mea! Respundeți dar și gândiți-vă că liniștea mea, atârnă de respunsul D-vostre.

In fața acestor cuvinte ironice și pline de entusiasm, în fața acestei ființe care se purta ca un judecător, George neplecând capul, avu curajul și nerușinarea să răspundă:

— A'ți făcut bine că a'ți provocat d-v Domnișóră. Nu e adevĕrat însă, că sunt un om fără principiŭ și fără onóre. Eĭ bine! ce a'ți priceput, este adevĕrat, dar v'ați înșelat asupra simțireĭ mele. O însoțire între noĭ, nu putea să se facă. Nu pot să mĕ împotrivesc mumeĭ mele, care stăruesce să iaŭ în căsătorie pe D-șóra Dorneanu.

Mĕ cred nobil în cuget, când nu 'ți ascund nimic.

Eŭ te iubesc, dar nu mĕ pot împotrivi legăturilor ce o să mĕ unéscă, totuși vom gusta amorul împreună ca și până acum, ca și când nimic nu.....

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Maria, a cărei emoție grozavă se schimbă în indignare, începu:

— Du-te și lasă-mĕ; nu ne vom mai vedea nicĭ o dată; plec de aicĭ la țară, voĭ trăi în singurătate. Du-te și trăesce cu Eleonora, de și spuĭ că n'o iubescĭ.

La ideea despărțireĭ de mine, póte că veĭ dobândi amorul pentru soția dumitale!

Maria se duse la mama sa și căḑêndu-ĭ în genuchĭ, cu lacrimĭ în ochĭ, 'ĭ destăinui tot, tot secretul, ce până atuncĭ 'l ținuse departe. Mama eĭ auḑind tóte acestea, venindu-ĭ rĕŭ leșină. După ce 'și veni în simțire, luă lucrurile mai de aprópe; luă banĭĭ pe carĭ 'ĭ avea dațĭ cu dobândă în Bucurescĭ și cu rizicul de a se face de ocară, intentă proces familieĭ Ionescu. Insă tóte strădănuirile aŭ fost zadarnice, căcĭ cel care are mai multă vaḑă, are și dreptate! Vestea că Maria și cu George aŭ întreținut legăturĭ de dragoste și procesul intentat familieĭ Ionescu, se lățĭ în tot orașul cu iuțéla fulgeruluĭ. Fie-care le interpreta în deosebite moduri, care de care, mai încornorate. Daca din întâmplare Maria eșea cu mama eĭ pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

stradă, erau arătate cu degetul. Chiar Smarandei nu-i mai venea să iasă cu verişóra ei. Fórte puţină lume dintre care şi poetul Alexandru Stoenescu, o compătimea. Mumă-sa hotărî să se retragă la ţară; însă o paralisie complectă puse capăt zilelor sale amărâte.

Cât o iubise pe mama sa Maria, se póte vedea de acolo, că în timpul bólei sale, durerea ei a fost nemăsurată. De multe ori împotriva ordinului doctorului — stătea la patul sĕu, tótă nóptea.

Sentinţa medicilor a fost că e greu să scape. Ea s'a luptat cu bóla până când a răpus'o. Lungită în pat, bolnava era istovită de puteri. Marici, ce şedea la piciorul patului, 'i venea momente de disperare, lacrimile 'i curgeau pe obraji şi nimeni nu îndrăsnea s'o întrebe de ce plânge, când toţi ştiau cauza durerilor ei. „Nu mai plânge, draga mea“ abia putea să mai rostéscă, din când în când, mama ei. Ţi şi nópte cu un devotament nemai pomenit, sta lângă căpătâiul mamei sale iubită şi césuri întregi ochii sĕi nu o mai părăseau, pare-că, de acésta privire a lor era legată şi restul ei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

de viéță. In adevĕr orĭ-cine putea să înțelégă că femeea acésta orĭ și cum merita o iubire din partea feteĭ pentru care s'a sacrificat și pentru care și-a dat viéța în ghiarele morțeĭ.

Dupĕ mórtea mameĭ sale, Maria era slăbită cu desăvârșire, din cauza veghelor nenumărate. Corpul eĭ încadrat în păr blond, era galben ca de céră.

Era aprópe bolnavă și avea nevoe să ședă în casă.

In acest timp veni și amica eĭ Anna să o vadă. Ea o primi cu brațele deschise, maĭ cu sémă că se afla singură; a oprit'o acasă la dânsa și i-a spus și eĭ tóte consecințele senzațiilor delicióse, pe carĭ ar fi trebuit să le admire numaĭ de la distanță.....

Nemaĭ avênd cu ce să plătéscă ratele la Credit, casele trebuiaŭ să fie vêndute la licitație publică. In ultima întrevedere ce o avu cu Smaranda, Maria ĭ destăinui durerile sufletuluĭ, pe carĭ ea le cunoscea deja, și în necazul sĕŭ ĭĭ cerea sfaturĭ, despre ce trebuia să facă.

— Te plâng, amica mea, dar pentru ce nu mi-aĭ spus la timp pla-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nurile ce aveaĭ? Eŭ cunoscém pe George Ionescu maĭ bine, ți-aș fi arătat după cum ți-am maĭ spus— că obiectul ce aĭ ales, nu era demn de o inimă ca a ta. Un om condus numaĭ de pasiune, de prejudiciurĭ de castă, nu un om plin de entusiasm și de virtute. In cercurile mânate de prejudiciĭ să nu căutăm noblețe, căcĭ numaĭ banĭĭ și vanitatea sunt conducătoriĭ actelor lor... După ce s-a despărți de verișóra eĭ care trebuia să plece a doua ḑi la Bucureșcĭ, Maria rămase numaĭ cu Anna, cu care se maĭ stătui asupra celor ce trebuiaŭ de făcut... Licitația se ținu și ca prin ironie casele aŭ fost cumpărate de Ionescu, cu nouĕ miĭ de leĭ. Din milă s'a dat voie Marieĭ ca să maĭ pótă sta încă șése saŭ șépte ḑile. Creditul și-a oprit datoria de 6,500 francĭ, iar restul i s'a dat Marieĭ.

— Ce este de făcut, amica mea, se adresă acésta către Anna, care vroia să plece și dânsa la Bucurescĭ. Să rămâĭ aci în oraș și să închiriez o cameră și póte voĭ găsi un altul cu care să mĕ mărit, un om sărac fie... se póte... simțirea nu se póte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

simula și când nu este, orĭ ce ostenélă ne-am da ca să o arătăm, rĕcéla sufletuluĭ se arată prin fapte. Póte că altul 'mĭ va eși în cale, altul spre care să se întórcă inima mea și să trăesc fericită... 'mĭ vine în gând o convorbire pe care am avut'o cu poetul A. Stoenescu; avea dreptate săracul!

— Cu scopurĭ nobile, morĭ de fóme, draga mea.

Astă-dĭ banĭ jócă rolul. Ah Banĭ!! Când barca vieței a făcut naufragiŭ și când pe valurile océnuluĭ lumeĭ rătăcești fără văsle și fără cârmă, când nu se vede nicĭ un port, stânca de scăpare o găsescĭ numaĭ în monedele sunătóre. Ce 'ți va păsa ție, la adică, dacă va fi existând și femeĭ maĭ superióre, vrednice de dragoste; din acelea în carĭ nicĭ o dată n'a străbătut întunerecul din sufletul tĕŭ și a căror ți splendidă nu este întunecată de nicĭ un nor cât de mic. Știŭ că, de stat în orașul acesta nu maĭ este vorbă, tótă lumea vorbește pe socotéla ta.

— Mie mi-a venit un gând. Șciŭ să brodez bine, pot să intru la un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

magazin de croitorie saŭ brodărie de exemplu.

— Vaĭ ce idee! La croitorie! Maĭ bine întrebuinţézăă alt-fel de mijlócc, cu o sudóre nu tocmaĭ fierbinte, buniórăă eŭ trăesc destul de bine. Poţĭ găsi lesne un bărbat tênăr şi cu avere îndestulă ca să 'ţĭ strângĭ, un capital îndestulător, ca să pocĭ trăi o viéţă fără grije. In mijlocul acestor inimicĭ invidioşĭ nu poţĭ să urmăreştĭ nimic. Aidem în Bucureşcĭ acum e timpul să poţĭ subjuga şi puterea de a subjuga este la temple du sage, cum ḑice francesul, uşor de tot te veĭ simţi fericită în mijlocul atâtor tinerĭ, când te veĭ decide să facĭ pe cocheta.

— Se vede bine, că inima ta e liberă—ḑise Maria şi nicĭ gândul tĕŭ nu se întórce ca al meŭ în jurul aceleaiaşĭ imaginĭ. Dacă şi tu aĭ fi chinuită de simţirea ce a străbătut sufletul meŭ, aĭ fi vorbit alt-fel, căcĭ aĭ fi putut înţelege şi pătrunde în fundul inimeĭ mele. Eşcĭ liniscită şi petrecĭ veselă, dar pentru inima mea îndoliată, traiul bun ar fi o pedépsă. Departe de mine acéstă idee grozavă. Nu putém crede ca omul să fie năs-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

cut pentru atâta durere. Câte o dată desfăcându-mi un colț din sufletul meŭ, am vĕdut că numaĭ sciŭ ce e bun și ce e rĕŭ și când lipsa de încredere, mĕ făcea să fug de rațiune, numaĭ atunci mĕ cuprindea ast-fel de ideĭ pe carĭ însă numaĭ de cât, cu grŏză le împrăștiam.

Voiŭ maĭ face și acéstă încercare ultimă și când din acésta voiŭ eși rĕŭ, înțelegĭ că n'așĭ maĭ crede în putința nicĭ uneĭ mângâieriĭ. De aceia voĭ încerca, căci mi s'ar părea o deziluzie și o insultă adusă de acela în ale căruĭ brațe m'aș arunca și când ar avea în orĭ ce minut dreptul să-mĭ dică: „pot face ce voesc.“ Numaĭ am încredere în nimenĭ, începând cu mine maĭ întâiŭ și în acéstă stare este firesc să dibuesc, să încerc tóte mijlócele, avênd ca mângâiere unică: Uitarea!... să uit totul să nu mĕ maĭ gândesc la trecut. Biata mama, Biata mamă!...

Mâine voĭ pleca la Bucureștĭ, voĭ închiria o casă cu banĭĭ ce am, numaĭ isolarea și depărtarea de orașul meŭ, mĕ pot scăpa.

In orele de repaos mĕ voĭ mângâia cu pianul. Voiŭ cânta de dimi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

néţa şi până séra de 'mĭ va permite timpul.

Nu maĭ putea să stea acolo, unde nu avea sărmana, nicĭ un moment de liniște, căcĭ unde mergea i se părea că aude aluziĭ crude asupra nenorocireĭ sale. Cu o căutare grozavă şi înfiorată toţĭ se fereaŭ de dânsa; iar la vederea eĭ, toţĭ se întrerupeaŭ din convorbirile lor. Trebuia să plece, căcĭ ura de orașul natal, creşcea în proporţie cu ura ce-ĭ insufla societatea luĭ.....

Ce de lume pe peron! Mulţĭ din ceĭ ce nu eraŭ grăbiţĭ, o arătaŭ cu degetul... Un om se jucase cu sentimentele sale, cu cel maĭ devotat amor şi lacrimĭ 'ĭ veneaŭ în ochĭ, iar pe măsură ce trenul se apropia de cea d'întâĭ staţie 'şĭ lua o figură din ce în ce maĭ posomorâtă şi maĭ tristă. Ghemuită într'un colţ al vagonuluĭ, da curs liber gândurilor, luând ca martor al întristatuluĭ sĕŭ suflet, orizontul înflăcărat de razele roşiatice ale unuĭ apus de soare—a câror reflecţiunĭ se jucaŭ pe perdelele vagonuluĭ şi pe faţa eĭ cea albă. Din când în când, vorbea cu Anna, aruncând câte o privire pe feréstră

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

și uitându-se la păsările ce răspândeau în aer cânteccle de seară, ca o rugăciune către creator înainte de a se culca, printr'un efect al naturei, trecând de la descurajare la speranță neadmițând să asiste așa de curând la sfărâmarea fericirei sale. O ajunse oboseala și adormi; pe când trenul cu iuțeala vântului parcurgea distanțele către Capitală; iar Anna fără să dică nimic, o lasă să adórmă, și fixându-și privirile asupra ei, îi se părea așa de frumoasă în acéstă postură molatică, în cât Maria îi apărea ca o problemă greŭ de rędolvat și întreba în gându-i pe creator cum de lasă ca o ființă așa de încântătoare să fie redusă la evidența și realitatea faptelor. Ajunse în București, Anna o conduse mai întâiŭ la un hotel, pentru că era foarte obosită și a doua di 'i găsi o cameră pe care o luă cu chirie. A treia di după sosirea sa în București se angajă la un magasin de brodărie cu 50 lei pe lună. După o lună, leafa i-a mai fost mărită încă cu cinci-spre-zece lei. Aruncată în vultoarea vieței, a fost nevoită să'și câștige pâinea cu mâna sa 'nsă-și;

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Intrată aci la croitorie, se văḑu într'alt mediŭ şi mai prost de cât acela în care trăise. Colegele sale vorbeaŭ lucruri imorale, râdeaŭ de dânsa şi unele chiar o uraŭ, de când observară că fiul patronuluĭ se uită galeş la dânsa.

Câte-va lunĭ a dus-o bine, dar de când iarna a început să fie geroasă şi banii începuseră să se isprăvéscă —propunerea fiuluĭ patronuluĭ ca să facă dragoste cu el, veni ca o calamitate. Nu maĭ era de stat acolo, de şi ştia că pierde pe fie-care lună câte 65 leĭ.. De câte orĭ venea dimineaţa la magasin se întâlnea cu un tânăr plăcut, care îndată ce ajungea în dreptul eĭ sta în loc şi se uita lung după dânsa. De câte-va orĭ chiar i-a zâmbit, fără însă ca ea să-ĭ răspundă. Acum când suferinţa începea s'o năpădească şi când vedea încercările deşerte ale fiuluĭ patronuluĭ, încercăriĭ aşa de fără haz şi neoneste.... prinse simpatie pentru tânărul pe care 'l întâlnea. Cel puţin, acest din urmă era chochet şi gingaş—se vedea că este de familie. Intr'una din ḑile când dânsul îĭ spuse

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

tot ce simte, după puțină esitare, ca se învoi.

De atunci nu s'a mai dus la magasin. El venea la dânsa mai în tóte zilele și ca începuse din nou ca să citească în cartea iubirei. Se întâlnea des cu prietena ei Anna, eșeau în trăsură la șosea, mânca la un birt destul de bun și nu-i lipsea nimic. De o cam dată uitase de nefericirile ce o atacaseră înainte. In unele seri se ducea la teatru, iar ḑiua se întâlnea saŭ cu Anna saŭ cu alte prietene, pe cari i le recomandase dânsa. In casa Annei, venea foarte des un colonel, care era un bun prieten al amantului ei, cu care obicinuia să joace table.

Se întâmplă că o dată când veni Colonelul, dădu peste Maria care ședea de vorbă cu Anna. El rămase încântat de atâta frumusețe și nu se mai gândea de cât cum ar putea s'o dobândească. 'I trimitea fel de fel de cadouri, Anna și cu amantul ei știeaŭ acum că acest militar era nebun după Maria. Colonelul se încercă mai de multe ori să bată șeaua, însă de atunci Maria respingea toate cadourile ce i le trimetea, căci nu ar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

fi fost în stare să'şĭ înşele iubitul. Două luni de dile, ea duse o viaţă de nesfârşite ilusiĭ şi de plăcerĭ, în schimbul dragosteĭ care începuse să încolţească....

Dar ilusiile se sting repede şi aşa s'a întâmplat şi cu dânsa. In a treia lună de strânse relaţiunĭ, când primăvara îndreptăţeşte mai mult la dragoste, idealul cel nou al visurilor eĭ a părăsit'o, alegându-şĭ şi dânsul o altă tovarăşe de viaţă şi lăsând'o în drumurĭ. Pentru ca, aşa de tânără încă, lovitura aceasta a fost prea crudă. In zadar a alergat să-l convingă, ca să se reîntoarcă pe calea ce o apucase, el a rămas surd la toate rugăciunile eĭ, aducând ca unic argument, faptul că un unchĭ al luĭ 'ĭ lăsa o moştenire de câte-va sute de miĭ de leĭ, numaĭ dacă lua pe fata, pe care i-o destinase dânsul. In faţa acesteĭ logice aşa de sdrobitoare—orĭ-ce rugă era imposibilă. O dureroasă tristeţe a coprins-o în ceasul acela, când a rămas fără iubirea luĭ şi viaţa i se părea crudă de trăit. Se simţea singură, lacrimile ce le vărsa necontenit 'ĭ ardea sufletul şi gândurile din trecut, fără

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

de înecetare, o frământaŭ. O desilusie prea amară o trânti din sborul noilor sale ilusiunĭ, iarăşĭ în mijlocul realităţeĭ. 'Şĭ amintea de mama sa moartă. Iĭ venea în gând să se apuce iarăşĭ de muncă, să încerce să caute loc în alt magasin, însă pilda prietenelor sale, care duceaŭ o viaţă luxoasă, o neliniştea. Eĭ nuĭ plăcea viaţa cea destrăbălată a desfrâuluĭ, ci voia să rămână departe de că... însă acum, când inima o apăsa şi avea presimţirĭ triste, în lupta pentru traĭ, nu a maĭ avut ce face. A înţeles în ce constă filosofia vieţeĭ, a fost nevoită să înţeleagă că trebue să se lase purtată de valurĭ, atunceĭ când numaĭ poate să le reziste. A înţeles şi a cedat... O rană mortală i-a străpuns inima plăpândă când s'a aruncat în braţele colonelului pentru banĭ. Cu răceală şi-a întors ochiĭ de la acela care o urmărea cu zâmbetele-ĭ perfide şi lacome. O revoltă întreagă se făcea în creerul eĭ, contra lumiĭ, contra banuluĭ pentru care se vedea nevoită să-şĭ schimbe sentimentul adevărat. In faţa primuluĭ venit, burghez grosolan, trebuia să-şĭ despletească părul au-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

riŭ pe umeriĭ goĭ, pe corpul cel alb ca și crinul.... Da, e trist când sensația durerei este atât de mare în cât numaĭ aĭ unde să-ți găsești alinarea. E trist când te vezĭ nevoită să depuĭ florĭ la mormîntul amoruluĭ... E trist când trebue să înfrângĭ disprețul, considerându-te ca decăzută și când trebue să-ți jertfești onoarea și trupul!

Când perfidia lumeĭ te-a isgonit și când ți-aĭ topit sufletul și corpul în durere, ne maĭ putând să fie vorba de o vindecare... Aide, refugiază-te la peptul aceluia, care poate să-ți înlesnească poftele, reazămă-ți capul plângând, căcĭ el 'ți va schimba și inima ta, împietrind'o. Ca amantă, veĭ avea de sigur, mulți adoratorĭ, carĭ vor privi încântați la farmecele trupuluĭ tău; nicĭ-odată însă, nu veĭ găsi **dragostea ideală,** pe care o visase-și în trecut.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

VII

— Cine este tînăra, ce trecu ca fulgerul în muscalul cel mai elegant din Bucuresci?

Intrebă într'o ḑi un tênăr bogat pe un prieten al sĕŭ.

— Este *Maria*, care trăeşce din socotéla celor ce o înconjóră, ce n'ai audit de dânsa? Mĕ miră faptul acesta tocmai la tine! E femeia cea mai căutată din Capitală,... şi se suiră într'o trăsură să o urmărésca. Se ducea la sosea, trecând zâmbitóre şi mulţi tineri o salutaŭ, căci nimeni nu protestézĕ, căci e o prostituată căutată de toţi şi care trăeşce din socotéla ălor bogaţi, căci ast-fel e moda...

Dupe multe suferinţe, după experienţă şi sfaturi, Maria observă că

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mai toţi bărbaţii aŭ acceaşi sete, dupĕ micile pensiunĭ, acceaşi batjocurĕ născută, când totul devine indiferent. Dânsa a observat la bărbaţi, o extremĕ lăcomie dupe sensaţiĭ nouĭ şi observând cele mai micĭ amănunţirĭ a început sĕ se conforme *gustuluĭ*. Acum începuse sĕ înţelegă, cĕ cuvêntul *Moralitate*, constă în lux şi în avuţie şi *avuţia* şi *luxul*, aŭ făcut'o sĕ uite tot, aŭ făcut'o sĕ înveţe cochetăria, învĕţând'o sĕ fie *prefăcută*.

Ea nu putea sĕ trăéscă, cu Colonelul, un bătrân aprópe neputincios — decĭ se sili prin tóte modurile sĕ'l jumulésca. El cheltuia sume marĭ pe bijuterii şi bibilouri, căcĭ perfida, cum începuse sĕ o numéscă, ajunsese repede a'şĭ calcula preţul frumuseţeĭ; găsind pe Colonel prea rĕscopt pentru a'ĭ oferi graţiile gratuit. Surâzând unc-orĭ, arăta colonelului braţul sĕŭ grăsuliŭ pe care spunea că i s'ar potrivi perfect o brăţară pe care o obĕervase la vitrina unuĭ bijutier. El începu de la un timp a se îngriji, perzându'şĭ cumpătul, căcĭ tótă ziua nu făcea, de cât sĕ alerge din magazin în magazin, procurându'ĭ mă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nuşĭ, brăţărĭ, panglicĭ ce se reportaŭ la plăcerile şi podóba eĭ. In curând se văḑu nevoit să o lase pe mâinele unor tinerĭ, ce începuseră să se strângă în jurul eĭ. Luxul încă tot nu o mulţumea... şi începu, să născocéscă tot ce arta femeiască are maĭ de sémă, spre a şi-l mări. Cu frumuseţea-ĭ ispititóre, adunase în preajusă'ĭ pe *toţĭ* şi în tóte ḑilele i se perindaŭ pe dinaintea ochilor o lume *de clită*, vĕrsând în mâinele *micuţe* :· *gróselc* lor pungĭ! Atmosfera îmbătóre a bogăţieĭ o făcuse să înveţe cum să devie maĭ atrăgătóre — poziţiunile pe care să le ia în diferite împrejurărĭ, zâmbetul : vorba, ţinuta; în sfârşit se perfecţionase în arta de a plăcea prin cochetărie. Era de ajuns, ca dintr'o singură mişcare, să'şĭ arunce peste umerĭ, pelerina de mătase, să se aseḑe dinaintea vre-uneĭ oglinzĭ veneţiene, ce în strălucirea luminei reflectata, să apară ca o frumuseţe din basme! Cât de frumóse eraŭ în mişcările lor braţele eĭ albe ca marmura şi degetele subţirĭ cu care 'şĭ aşeḑa suviţele de pĕr şi dantelele după bluza de mătase albastră,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nu se pot spune. Toţĭ o chemaŭ, din tóte părţile şi era de ajuns un singur gest, că pungile sutelor de adoratorĭ să fie deşertate la gingaşele'ĭ picióre..... Şi ast-fel lucrurile, cele maĭ neasceptate, întrerup, de odată, chipul vieţeĭ nóstre şi'l prefac cu totul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

VIII

Imbrâncită în abusul durerilor şi suferinţeĭ, Maria începea să se înalţe pe o culme ce-ĭ părea plăcută.

Uluită de prostituţia aurită, altor-va nefericite ca şi dânsa, intră în rândurile lor, nemaĭ cunoscând *grentăţile* drumuluĭ; iar în oraşul eĭ nimenĭ numaĭ pomeneaŭ de dânsa, ca şi cum odinióră n'ar fi făcut parte, din adunările lor. Nicĭ chiar luĭ George nu'ĭ venea de cât fórte rar în minte. El se făcuse avocat şi având vază în oraş, 'şĭ vedea de afacerĭ, urmând înainte, în orele libere, cu curtenirea şi seducerea. D-na Ionescu, văzând ruina care începuse să se facă, din causa prea multelor şi lucsóselor petrecerĭ, începuse să se maĭ economicéscă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

George a avut noroc cu zestrea soţiei sale, căci alt-fel nu se ştie dacă nu ajungea în sapă de lemn; totuşi acum nu se mai turbură în acéstă privinţă căci îşi asicurase véţa şi multe sentimente personale, care 'l interesaŭ înainte de orî-ce.

Intr'o séră la balul mascat ce s'a dat la Hugo era o mască cu o talie splendidă şi cu părul blond.

Cine erea... Era acciaş *Marie*, înconjurată de o mulţime de curtenitorî, carc aŭ venit acolo, cu speranţa să găséscă vre-o nouĕ sensaţiune, iar ca legănată de speranţă, se îndópă la bufet cu bombóne şi cu şampanie. Cu sufletul vecînic nemnâgâiat, găsind acolo vorbe de iubire subt necunoscutul măşceî, de şi sub masca veseliei sgomotóse, cine ştie dacă nu ascundea desgust? Maria avea casă, deschise, apartamente marî, şi se îmbrăca cu ce avea mai frumos şi mai de *şic*, îmbrăcămintea era de alt-fel tot-de-una subiectul care o preocupa. Une-orî i se umplea ochiî de lacrimî, căci avea momente de decepţie, însă dând curs lacrimilor şi gândindu-se apoî la veselie, 'î trecea durerea; căci în mijlocul veseliei ea trebuia să'şî

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ascundă sufletul și în vinul spumos trebuia să'și înece urîtul vieței.

Glumele și anecdotele ce se spun, în cât ceĭ în conversaţiĭ, sărutărĭ... tóte acestea gonesc plictisul iar córdele viórelor care o însoțeaŭ de multe orĭ la petrecerĭ, la Flora, la Herăstrăŭ saŭ în alte locurĭ, vibrările lor o coprindeaŭ, când ca o adiere molcomă, când ca o furtună și în starea acésta, póte era mulțumită și ast-fel îșĭ ducea viața în mijlocul orgiilor, petrecând nopțĭ întregĭ, iarna ca și vara, aplaudată și iubită de mulțime îmbătată și în culmea fericireĭ, trăia veselă și pentru banĭ. Adesc-orĭ cânta și dànsa și făscina pe ceĭ ce o inconjura. Își avea și ea atunceĭ, partea eĭ de fericire pe glodurosul nostru pământ, căcĭ să iubéscă, iar fi fost fatal.

Făcuse us de tóte farmecele, ca să 'și împietréscă inima și așa petrecea prea obosită și până când trăsura, o ducea acasă ca să se odihnéscă și să observe la deșteptare că minutul fericireĭ e scurt. Și aprindea în linișce lumînarea ocupându-se de tualeta sa. cu cel maĭ mare sânge rece, neuitând a-'și rĕsuci părul și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

nicĭ un detaliŭ ce i-ar fi putut jigni frumuseţea. In o Duminică după prânz se primbla cu trăsura la şosea. Un Conte străin, ce venise să visiteze România, trecând şi el cu trăsura, o vĕdu şi frumuseţea eĭ, 'l înebuni.

Din minutul acela, o iubi ca pe un chip frumos, şi cum avea un caracter, de conte, şi-ar fi dat tóte comorile pentru ca să o aibă la strălucirea numeluĭ sĕŭ. Cercetând în maĭ multe ḑile şi ademenit de acea drăgălaşe nălucire, o săptămână maĭ în urmă, când umbra nopţeĭ se întinsese d'asupra şoseleĭ, îngânat de glasul sufletuluĭ sĕŭ, şi într'un loc unde rĕmăsese numaĭ trăsurile lor, sări repede în trăsura Marieĭ, spunându-ĭ cine este şi ce vrea. Sentimentele contelui o interesaŭ şi apoĭ era nefolositor a se turbura în acéstă privinţă. Ĭĭ era acelaşĭ lucru şi când contele 'ĭ adăogă :

— Fiĭ sigură, că nu voiŭ uita nicĭ o dată excelenta bună-voinţă, ce veĭ avea pentru mine.

Nicĭ o reflexiune maĭ seriósă, nu-ĭ arăta că un ast-fel de act, presintă neajunsurĭ şi plecă împreună cu dânsul maĭ întâiŭ la otelul unde trăsese

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

el și a doua ḑi la Paris. Titlurile cu carĭ era stropit el, și complimenturile pe cari i le-a adresat, o înduplecă cu totul în favórea luĭ, câștigându-ĭ încrederea și simpatia. Toţĭ aflaseră de dispariţia eĭ, dar nimenĭ nu știa în ce fel de împrejurărĭ. Vorbeaŭ gazetele, vorbea o lume de dispariţia frumóseĭ Maria. Pentru muţlĭ tinerĭ bogaţĭ, le apusese sténa plăcerilor; iar dânsa visita Parisul, lăsând descurajaţĭ pe mulţĭ și admirând minunĭ din capitala Franciеĭ.

Locuind într'un palat, amintirile copilărieĭ sale, abia licăreaŭ, în sufletul eĭ, la vederea lucrurilor ce o înconjuraŭ. Insă un văl întunecos, adese-orĭ ĭ se lăsa pe ochĭ și o apăsa pe inimă. Contele acesta avea maĭ multe întreţinute, nicĭ una din ele nu era maĭ frumósă ca dânsa în adevĕratul sens al cuvêntuluĭ, ţnsă unele o întreceа cu mult în arta cochetărieĭ și altele în spirit și în deșteptăciune... Felul durereĭ ce o coprindea nu se póte pricepe ușor..... Intr'un moment, se aruncă pe un divan lat. Un servitor ras și fără musteţĭ, îmbrăcat de sus și până jos numaĭ și numaĭ în pluș ĭ sta în faţă cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

respect, uitându-se la dânsa cu nedumerire, nesciind cine este, cu tóte că ştia cine ar putea fi. Fericit omul care nu ştie mângâerea, ce se află în asemenea césuri la rostirea unui cuvînt sincer şi prietenesc, care 'ţi întăresce simţirea şi 'ţi alină durerea amărei suferinţe! Maria sta gânditóre, cu privirea perdută, uitându-se în depărtare. Póte că ea nu 'şi da séma de acestea, dar privirea-i căuta în céţă un obiect nevĕdut şi iubit, căci pléoapele se plecaŭ grele şi ostenite par-că voiaŭ să pue un zid între sufletul ei, care era nevoit să afle mulţumire în realitatea vieţei şi între acea depărtare!

Intr'un minut pe obrajii sĕi se observă o roşéţă veselă şi în acest absolut necalculat, ordonă lacheului să'i aducă cartea ce sta pe masă şi să o lase singură. Luând cartea, îşi aduse aminte de vremea când citea cu Smaranda şi când trăia mama ei! Un strigăt 'i făcu să'i cadă o lacrimă: De ce ni s'a dat viaţa? Golul din suflet i se adâncea tot mai mult, lovindu-se în drépta şi în stânga şi lărgindu'şi poteca îngustă, pe care pornise, trecĕnd repede mai 'nainte,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

mai departe, ca și atunci când cineva ne aștéptă și când ne ducem zoriți. O coprindea dorul de țéra ei și cu dênsul amintirea mamei mórte și aducerea aminte din trecut când iubea și se credea iubită, și când își ducea viața fără grije, în casa părintéscă. Un *gând: să se ducă în orașul natal.* Și numai ideia acésta o mângâia. Din tóte colțurile, pe care depărtarea și meschinăriile vieței vagabonde i le ștersese din minte, răsăreau amintirile scumpe, înfirigându-se în minte tot ce a fost altă dată...

In vârtejul vieței parisiane n'a stat de cât o lună de zile, căci nostalgia patriei și a intimității nu'i erau necunoscute. Când a putut să pue mâna pe câte-va sute de lei, părăsi Parisul pentru *țéră* și descinse la un hotel din orașul séu natal, orașul în care a iubit întâia óră și în care i s'a distrus fără milă iluzia de *iubită!* A stat în el câte-va dile revěděnd străduile lui singuratice peste cari singurul covor e *praful,* dar care este adumbrit de copaci cu ramuri stufóse. Pe străduri se întindea aceiași linisce, ferestrele caselor erau în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

chise. Grădina pe unde și-a purtat visurile de fecióră, era părăsită. A trecut pe la casa părintéscă, unde odinióră sta ea și unde acum ședea o femee bătrînă jucându-se cu un copilaș. Privea și în colțurile intime ale sufletului, își amintea de *idila* vieței, așa de scurtă și o coprindea remușcarea de *crima* ce-o săvârșise, chinuindu'și mintea cu mustrări... Își aducea aminte de acela pe care voia să'l ia ca protector în viață, de fulgerul din ochii lui obosiți, de vorbele și manierele lui, de complimenturile pe care i le aducea, de florile și biletele pe cari i le da, apoi de mila și naivitatea ei, de iubirea ce i se născuse în inimă și de ilusia luxului vieței dusă de mama lui, ce era un avertisment pe care i-l oferise acela, care'i mărturisise pasiunea lui și cu care uitând realitatea, visa fericirea, asemănătóre cu a stelelor pline de lumină, într'o nópte întunecósă, ce se acoperă din ce în ce cu nouri. Pe dânsa dragostea o îmbăta de bucurie și'i dau speranța unui viitor fericit. Nu uita din trecut nici intimitățile dulci, când amețită de valurile danțurilor,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

valsa nebună, furată de armonia orchestrei. Desnodământul idilei se arăta prozaic și dureros, înfățișându-i figura poetului Alexandru Stoenescu care scoțând mâna din firele cele lungi ale părului, cu un ton convingător spunea verișóarei sale, citind în cărțile oculte, viitorul pe care i-l rezerva viața și dragostea pe care i-o păstra... O nostalgie de sărutări într'o nópte întunecósă și mórtea mamei sale, și iarăși amurguri de tómnă, când privea de la feréstra casei cum se schimbă colórea frunzelor de la copacii din grădină, ce fośneau sfios, murmurând în contra vêntului venit despre munte; iar în colo gânduri sombre la idea că tóte aŭ fost marturi la crima și trecutul ei de oprobriŭ. Contrastul o isbea dureros. In nóptea din ajunul plecărei, rătăcind pe strade, se duse la feréstra casei lui George Ionescu, unde se vedea lumină. Sta cu capul rezemat de un stâlp de felinar și o ploae subțire 'i udaŭ tâmplele înflăcărate cari loveaŭ stâlpul cu tărie; iar peptul îi era sfâșiat, căci simțea că totul se desface în sufletul sĕŭ, cugetând că *el* petrece în veselie, fără

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

ca nimic să nu'ĭ spue de chinul ce o muncesce. La un moment dat îĭ vĕdu umbra pe perdéua ferestreĭ şi scoţênd un ţipăt nebun fugi. Nu maĭ putea sta aci şi trebuia să plece la Bucurescĭ, să uite iar, aruncându-se în mijlocul orgielor şi a traiuluĭ vesel... Plecă, lăsând în urmă'ĭ pustiul oraşuluĭ de provincie, împreună cu durerea despărţireĭ, cu părerile de rĕŭ ale trecutuluĭ şi cu amintirea pe care i-o desceptase vederea lucrurilor iubite. La şease ceasurĭ seara trenul în care se urcase ajunse la Bucurescĭ, unde Maria, frumósă ca şi înainte, avea să intre din noŭ în lumea pe care, pentru un moment o părăsise. Trebuia să urmeze cu pas triumfător drumul pe care mersese în lumea bogaţilor. Fie-care, cum afla de întórcerea sa, alerga s'o vadă întocmaĭ cum se alérgă la un lucru ne maĭ vĕdut. Toţĭ prietenĭĭ de altă dată, se grupară din noŭ împrejurul eĭ. Ce de chefurĭ şi de petrecerĭ! Iar peste existenţa dânseĭ se aruncă din noŭ vălul gros, ce goni orĭ-ce urmă a amintirilor trecutuluĭ.

Pentru reîntórcerea în mijlocul lor, prietenĭĭ comandară un prânz regal şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

o serbare distinsă, care se prepară în timp de o săptămână. Când se arătă în mijlocul lor, legănându-şi umerii albi, încadraţi în mătăsuri albastre, împrejurul albului său gât, era o *feerie*. Era aşa de frumósă în cât nu'ţi venea să te încrediĭ ochilor dacă era ea: Un chip svelt cu părul blond lucios, cu ochiĭ mariĭ şi scânteetoriĭ, de un albastru senin, iar faţa palidă, un amestec de melancolie şi viéţă tinără. Prin mijlocul frumuseţeĭ şi maĭ mult a artificiilor, făcea să i se îndeplinéscă oriĭ ce gust. Dânsa 'şi da sémă de tóte acestea, căcĭ într'o séră înfigându-şi o micşunea în părul eĭ blond îşi puse mâinele la ochi şi se prefăcu că plânge dar de o dată îşi desfăcu mâinele şi isbucnind, apăru şi maĭ frumósă. Era palidă şi pieptul 'ĭ svâcnea spasmodic, ochiĭ întredeschişi păreaŭ pierduţi... toţi din jurul eĭ văḑênd'o ast-fel începură să se turbure, iar ia văḑênd efectul produs, cu o viclenie minunată, tremurând ca coprinsă de friguri, îngânând cuvinte fără sens, se prefecu că leşină. Toţi alergară să-ĭ dea ajutor întrebându-se ce are. Insă, după câte-va minut

deşceptându-se, în sĕnătatea eĭ se hotărâ o masă la Cosma; iar ea cu un aer de regină cuceritóre, ridicând scara, intră în restaurant. Deciĭ de sticle cu vin se desfundară şi în ameţeala luĭ obositóre, nóptea se strecură aşa de uşor, în cât zorile ḑileĭ se anunţară odată cu ultima sticlă. Atunciĭ Maria era în mijlocul fericireĭ, căciĭ ce fericire e maĭ mare de cât când nu maĭ simţĭ nimic, de cât atunciĭ când cu mintea aprinsă, socoteştĭ tóte ca fericite? Da! dar fericirea acésta i-a fost de scurtă durată. Acéstă nópte i-a fost nóptea din urmă. Obosită de multele petreceriĭ şi făcênd prea multe nopţĭ albe, s'a îmbolnăvit greŭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

fără să răspundă, se sculă repede și se duse la un dulap vechĭ, în care 'și ținea rochiile. Scóse și arătă Marieĭ ultima bluză albastră ce'ĭ mai rămăsese nevândută.

Bluza acésta la început a costat'o 100 de leĭ, și avea de gând s'o vândă acum pe opt; dacă Anna nu scotea o hârtie de 20 de francĭ, pe care i-o înmână dicându'ĭ să fie sinceră și să'ĭ céră de câte orĭ 'ĭ va trebui. Chipul Marieĭ, la auḍul vorbelor acestea se însenină, ochiĭ eĭ lucirĕ cu blândeță. Contactul cu Anna 'ĭ făcea bine, 'ĭ aducea la rĕul eĭ óre-care schimbare și o făcu să-ĭ ea mâna dicându'ĭ:

— Ah Anno, cât eșcĭ de bună! prietenia ta a rĕmas neclintită! și apoĭ începu să plângă, căci 'ĭ venea în minte tótă viéța trecută, de când era copilă în pension și până în momentele acelea. Anna se apropie de dânsa și luându'ĭ mânile într'ale eĭ, vorbi de alte lucrurĭ spre a'ĭ rătăci cugetările negre. Maria fiind obosită se așeḍă pe un scăunel și frecându'și tâmplele căuta firul dulceĭ amintirĭ. Anna 'ĭ ghicea tóte gândurile ce o frământaŭ, citind pe fața'ĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

îngălbenită durerea care o turbura, neperdând din vedere nici vorbele nici gesturile prietenei sale. Maria începuse să mérgă înspre bine.

Intr'o Duminică chiar eșise pe stradă care era în mișcare; tótă lumea se pregătea să mérgă la preumblare, la șosé și pe calea Victoriei, toți se înveșmântaseră cu hainele de sĕrbătóre. Bucuria unită cu întristarea, munceau tótă ființa ei. Când seara se sui în mansarda sa, simțindu-se fórte obosită, se trânti sdrobită viindu-i în creerĭ veselia celor din stradă.

Acéstă *veselie* e dăunătóre acelor ce sunt triști și nu pot părăsi camera lor. Oboséla i-a făcut și mai rĕŭ Marieĭ, iar vestea ce primi de la Anna, «că trebue să părăsésscă Bucureșciul, ca să însoțéscă pe amantul eĭ» o umplu de desnădejde; cu tóte că Anna avu grije să-ĭ lase la plecare 100 francĭ, promițându-ĭ că-ĭ va mai trimite, când se va mai înlesni. După plecarea Anneĭ, bóla i se agravă din noŭ. După încă câte-va dile de bólă, când lipsa veni să complecteze tabloul durereĭ, 'ĭ veni gândul să'și puie capăt vieței... Era sigură

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

că nu se mai putea îndrepta acéstă stare ticălósă.

Déca nu a putut să se ferésca de a cădea în noroĭ, acum numaĭ putea eși.

Patima care o arsese altă dată, acuma secătuise. Privind cu milă și cu ochiĭ de dispreț la sărmana noastră omenire, roabă patimilor și convențiilor, pentru întâia oară, avu cel mai mare și mai statornic curaj posibil: *Se hotărâ să-și pue capăt vieței!* Era femeea superioară.

Când numaĭ avea de cât 12 fr., din ceĭ pe carĭ îĭ dăduse Anna, la plecare, gândindu-se ca să nu o mai supere cerându-ĭ și altă sumă, cu toată boala eĭ, se sculă făcându-și în grabă un fel de toaletă și scoborâ cele treĭ caturĭ, eșind în stradă, unde se opri un minut și luând'o la drépta pe o stradă îngustă, intră într'o magazie de unde eși puțin mai în urmă cu un revolver, încărcat cu două focurĭ. Se întórse înapoĭ pe stradă și reveni în mansarda unde locuia. Se așeḑă la masă, unde stătu nemișcată și amorțită de durerĭ, privind flacăra de la lampă, care 'ĭ spunea de tóte suferințele eĭ.

Stând pe gândurĭ era și mai nenorocită ca de obiceiŭ, căcĭ atuncĭ 'și reamintea adesea împrejurărĭ triste și fericite, de ale vieței sale, tot ce o privea și 'ĭ era cunoscut și mai cu sémă tot ceea ce putea să o facă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

să deosibéscă purtarea și căderea eĭ. Era o nópte întunecósă și rece. Vêntul sufla din tóte părțile urlând la gémurĭ. Părea că voesce să-ĭ nimicéscă sufletul eĭ chinuit, saŭ să năvălésca furios printr'o spărtură a gémuluĭ, și năvălind în casă să o biciuiască cu puternica luĭ suflare, pentru că n'a sciut să fie cum trebuia. Țipătul vântuluĭ'șĭ avea durerosul ecoŭ, în inima eĭ. Și pe când el ciocnea în ferestre, ea tresări spăimântată de ale sale sinistre gândirĭ. Vêntul făcând să sbóre o bucată de hârtie după masă, ea zîmbi și apucând de grabă hârtia scrise prieteneĭ sale Smaranda:

Iubită Smaranda,

La facărea lampeĭ, ce se încovóie și se întunecă, dar totuși lucind, nevoind ca să se stingă, ți scriŭ iubita mea amică, că încă maĭ trăesc nevoind ca să mor maĭ înainte, de a fi mulțumit aceleia care mi-a dat sfaturĭ bune și dar pe care, eŭ nenorocita, nu am sciut să le pătrund. Iți mulțumesc. Adio. Adio... Par-că vĕd chipul poetuluĭ care mia prediscăderea amară!

E o ființă supremă pe care n'am sciut, să o apreciez. Tocmaĭ acum sunt: femeia superióră, dar preatârziŭ, căcĭ mĕ înĕcă lacrimile. Adio pentru tot d'a-una! *Maria.*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

și alta către Anna.

Dragă Anno,

In aceste grósnice momente, sunt mai strîncinată, mai ametită și mai nenorocită ca în tot d'a-una. Nu cred că póte fi vr'o suferință mai grósnică, de cât aceea de a te vedea singur și părăsit, de cel care 'ți spuneaŭ o dată, că te iubesc. Vêntul de afară par că 'mi șoptesce cu vocea ta. Mai înainte de a pleca dupĕ lumea acésta, 'ți urez cel puțin ție o viață fericită, pe care n'o vĕd. Mi-e frică ca unuĭ copil, când mĕ gândesc că nu aș putea să nu trăesc și va trebui să 'ți cer ție traiul de aḑi pe mâine. Nu! Nu voesc, să te mai supăr. Nu. Adio!

Maria.

După ce termină de scris, mai citi încă o dată scrisorile, le așeḑă în plicuri, punênd adresele, dar de o dată tresări: Vêntul se împrăștiă în cămăruță șuerând și apropiindu-se de lampă, o sufla, în acelaș timp se auḑi pe scară un sgomot de pași ce venea în spre camera sa.

Maria se apropie de ușe și oprindu-și resuflarea ascultă. Pașii se apropiaŭ. Ascultă din noŭ: Da, da, era cine-va. Ușa se deschise și un tînăr blond de o frumusețe rară se apropiă de dânsa și fără să ḑică o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

vorbă, o luă în braţe şi o sărută. Puterea sărutăreĭ îĭ deşteptă pasiunea. Ce fericire! Patima aprinsă în pieptul Marieĭ, o făcu să se ridice din genuchĭ cum se afla şi vroi să strângă cu tótă puterea braţelor corpul tênărului şi să 'l sórbă, însă el întiḑênd nisce aripĭ ascunse, sbură pe feréstră. De geaba se aruncă spre feréstră, voind să-l reţină, căcĭ el sbură în înălţime rîḑênd şi făcêndu-ĭ semne, chemând'o. Dânsa nu maĭ avu putere să-l privéscă, căcĭ o podidiră lacrimile şi căḑu pe scânduri. Dupĕ ce se maĭ desmetici, se sculă, aprinse lampa şi luând din noŭ condeiul nu sciŭ ce maĭ scrise şi suflând lumina scobori scara şi merse pe stradă....

. . . . . .

A doua ḑi diminéţa, o diminéţă rece şi mohorâtă din cauza ceţeĭ de tómnă, s'a găsit într'un cartier dosnic al oraşuluĭ, pe marginea unuĭ trotuar o femee lungită, dormind somnul de veciĭ. După trăsăturile feţeĭ se observa că era încă tânără şi că în vremea eĭ fusese de o frumuseţe rară. Acéstă femee, cu pĕrul blond şi despletit, era îmbrăcată cu o bluză de mătase albastră, şi avea o rană sub ţâţa stângă; iar pe obrajiĭ sĕĭ albĭ şi în ochiĭ întredeschişĭ, părea că citeştĭ un cuvînt, scris cu litere de sânge: *Miserie*... Degetele mâncĭ drepte, îĭ craŭ încleştate pe un revolver.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr

Dupe ce a venit judecătorul și procurorul ca să ia instrucțiunile necesare, cadavrul a fost transportat la morgă, spre a i se face autopsia. Poliția își urmă și ea cercetările...

Era *Maria*, se omorâse. In buzunarul rochiei, s'a găsit un bilet mototolit pe care era scris:

«Mĕ numesc Maria. Lipsa de educațiune și inconvenientele societățeĭ, m'aŭ făcut să'mĭ sfârșesc viéța pe *altarul prostituțieĭ*; iar mizeria mĕ va trimete de aicĭ, la *Morgă*».

Și ast-fel acea frumusețe enigmatică, acel suflet, ale căruia vise întrevedea orizonturĭ maĭ senine, se stinse. Frumusețea eĭ, nu a putut să învingă în lupta, împotriva banuluĭ.

Lipsa! *acéstă suferință*, o făcu să se descurageze.

Luxul prietenelor și bunul lor traĭ, o făcu să le doréscă și dânsa și o sili să'șĭ pérdă mințile, să săvârșéscă ce-a săvârșit.

FINE

BIBLIOTECA CENTRALĂ
București
BIBL. UNIV. CLUJ
Nr. 6488.- 1924

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr